

Malove lambone lamwâmba Yesu Kilisto lalembwîje na Yohana Ulongoledi

Chitabu achino cha Malove Lambone lamwâmba Yesu Kilisto lalembwîje na Yohana, nni chitabu chimo mmitabu ncheche vya Lilailano Iya Hambi vitânga maisha langa Yesu Kilisto. Kila chitabu mmitabu anevyo ncheche chîchemwa “Injili” mana lake, “Malove Lambone lamwâmba Yesu.” Vitabu anevyo vîlembwije bada ya kuhwa kwanga Yesu. Vanalembile vitabu anevyo nni Matayo na Mako na Luka na Yohana. Chitabu cha Yohana chîlembwije mmwaka fulani, pepi na mmwaka wa 90 kutandikila mwaka wavelekwejije Yesu Kilisto. Ikàna chitabu achino chikâhaua kuva Yohana njo achilembîle, henga namuna ya ilembi yake îlandana namene na ilembi aila ilembwîje m'baluwa inandi ya Yohana na baluwa yavili ya Yohana na baluwa yatatu ya Yohana. Vakúlemba vanji va kala vânyaua Yohana kuva, mmahiku anelo ákala muimanga ya ku Efeso. Bahi ing'anya ya anelyo, înahululika kuva chitabu achino chîlembwije muimanga ya Efeso.

Yohana 20:31, Yohana àhaua chihi mwandu kuva, makudungilo la chitabu achino nni kuvayangata vanu vapate kukulupila kuva, Yesu njo Kilisto, Mwana wa Nnungu, na kwa kunkulupila vapate umi kupitila kulundana

nawe. Chitabu achino chilembwije kwajili ya vakúsoma va Chiyahudi na avala vakávele Vayahudi. Chitabu cha Yohana chikálandana namene na vitabu vinji vya Injili. Yohana ànihimya namene kuyamba àlalá masaibu lalatendìlè Yesu, na akálembile namene kuyamba mifano yanahumije Yesu. Na habali dinji dya muhimu, diyâmba kubatiswa na kulingwa kwake akula kulilanga, nalanang'o nanga palalembwije nchitabu achino chilembwije na Yohana.

Uinjipihwa wa chitabu cha Yohana

1. Sula ya 1:1-18, Yohana àtandiliha chitabu chake kwa kulonjelela kuwa, Yesu nni lilove lya Nnungu.
2. Sula ya 1:19-12:50, Yohana àlemba kuyamba masaibu fulani lalatendìlè Yesu.
3. Sula ya 13:1-20:31, Yohana àtana kuyamba mambo lohe lanahumidile mmaisha langa Yesu, panavele mmwanda wa kukuhwa na kufufuka kwake. Na Yohana 20:31, Yohana àmalilila kwa kutanga likudungilo lyake lya kulemba chitabu achino.
4. Sula ya 21, Yohana àmalilila chitabu kwa kutanga kuyamba uhiku aula Yesu wanavahumidile vanu bada ya kufufuka kwake.

Lilove nkujuka muni

¹ Anepo patandi, chilambo kabla chikànambiumbwa, Lilove ávele apwawìije, na Lilove ávele pamo na Nnungu. Malinga chanavele Nnungu na Lilove ávele uchocho. ² Kutandikila anepo patandi aneyo Lilove ávele pamo na Nnungu. ³ Vitukutuku vyammalele víumbwije

kupitila nang'e, na wala nanga chinu chimo chinaumbwije bila nang'e. ⁴ Nang'e ávele chitandikilo cha umi na umi anewo úvele nng'anje kwa vanu. ⁵ Nng'anje anewo ùlangaja nnupi, na lupi nanga palunahulwile kuudimanga nng'anje.

⁶ Pávele na munu yumo anatumwije na Nnungu, lina lyake Yohana. ⁷ Nang'e áidile unavahaulila vanu kuyamba aneyo nng'anje, uchinga kwa malove lake, vanu vammalele vapate kukulupila. ⁸ Yohana mwene akánavele aneyo nng'anje, henga áidile chihi unavahaulila vanu uhiu wa habali dya aneyo ánavele nng'anje. ⁹ Ayuno njo nng'anje uhiu uîda apano pachilambo, uvalangajîja vanu vammalele.

¹⁰ Aneyo nng'anje ánipwawa pachilambo, na kupitila nang'e chilambo chíniumbwa, henga vanu va pachilambo nanga pavanammaite kuva nang'e ni nnani. ¹¹ Nang'e áidile kwa vanu vake, henga vanu vake nanga pavanampwecheledile. ¹² Henga avala vammalele vampwecheledîle na kukulupila, àvatendile vajuke kuva vana vanga Nnungu.* ¹³ Vana anevo vakávele vana vanga Nnungu kwa kuvelekwa muchi chivavelekwa vanu, na wala nanga pavavelekwejije malinga chutamwa mmili, na wala akee malinga chatamwa munu, henga kwa kutamwa kwa mwene Nnungu.

* **1:12** Apano Yohana àlèmbile “vakulupîla mulina lyake.” Kwa vanu va mahiku anelo aneyo yavele itangodi ya kawaida kuhaula kuva, munu àtenda chinu mulina lya nkulu fulani. Na ívele na mana kuva ànilundana na aneyo nkulu na àtenda mambo kwa niaba yake na kwa mamulaka lake. Bahi kukulupila mulina lyake ivele na mana ya kukulupila mwene, na akee chihi kulikulupila lina.

¹⁴ Lilove nkujuka munu, nkuikala pamo na hwetu, akuno aombèèle inema na uhiu. Na hwetu tùniwona ukulu wake, ukulu wanga Mwana wa weka ahalêke kwa Atata Nnungu.

¹⁵ Yohana Nkúbatisa pammwene Yesu, nkuvahaulila vanu habali dyanga munu aneyo, wanonoha lidi wachidoni, “Ayuno njo unichimwamba panichihaula kuva, ‘Aída nnyuma mwangu nni nkulu kungupunda nangu kwa kuva, nang'e ánipwawa kabla nangu nikànambivelekwa.’ ”

¹⁶ Ing'anya ya ukulungwa wa chididi chake ànitubaliki na kutubaliki. ¹⁷ Nnungu áhumije She-liya yake kupitila Musa, henga Yesu Kilisto áidile na chididi na kuuhunukula uhiu. ¹⁸ Nanga munu awahîte kumwona Nnungu. Henga Mwana wa weka wa Nnungu, nang'e njo Nnungu muhiu, avêle pamo na Atata Nnungu, aneyo njo atu-maihije chavele Atata Nnungu.

Kuyang'ula kwanga Yohana Nkúbatisa kuva nang'e akee Kilisto

(Matayo 3:1-12, Mako 1:1-8, Luka 3:1-18)

¹⁹ Auno njo ushahidi wanga Yohana Nkúbatisa wakati Vakulu va Vayahudi va ku Yelusalemu pavanavatumile makuhani na Valawi vahwene vakammuje Yohana kuva nang'e nni nnani. ²⁰ Yohana akanahitile kuvayang'ula, nkuvahaulila chihi bila kuvapiha kuchidoni, “Nangu nikávele Kilisto alolêwa kwida.” ²¹ Vanang'o nkummuja kavila kuchidoni, “Hambi wako nnani? Dachi, wako njo Eliya?” Yohana nkuvayang'ula kuchidoni, “Nangu

nikávele Eliya.” Nkummuja kavila kuchidoni, “Dachi, wako njo ayula nabii?” Yohana nkuvayang'ula kuchidoni, “Nanga.” ²² Vanang'o nkummuja kavila kuchidoni, “Vino wako nnani? Tuhaulile, wako umwene ùlitanga dachi uchinga tukavahaulile avala vatulaijije tukakuuje?” ²³ Yohana nkuvayang'ula kwa malove langa nabii Isaya wachidoni,

“Nangu njo mwene lidi lipilikanika kulilanga ulichidoni,

‘Nyoshanga indila ya Nang'olo.’ ”

²⁴ Anevo vanu vanalaijijwe na Mafalisayo, ²⁵ nkummuja kavila Yohana kuchidoni, “Ikàva wako ùhaua kuva ukávele Kilisto, na ukávele Eliya, na wala ukávele ayula nabii, hambi mwadachi ùnabatisa?” ²⁶ Yohana nkuvayang'ula kuchidoni, “Lola, nangu nìm'batisa mwenu kwa medi, henga pàvele munu yumo mmwenu umukammaite. ²⁷ Nang'e njo ayula ungunannyawile kuva, àvenkwida nnyuma mwangu, na nangu wala nikáfala kuntumikila kananga kwa kuhungula mididi ya vilatu vyake.”

²⁸ Vitukutuku anevyo vítendeke aneko ku Besaniya†, kung'ambo luhunde lwa Yoludani, pachinu pachivabatisa vanu Yohana.

Ungandolo wamwana wa Nnungu

²⁹ Liduva lipapête Yohana nkumwona Yesu wahaloka, Yohana nkuvahaulila vanu kuchidoni, “Nnole ungando wamwana wa Nnungu avausija masambi vanu va pachilambo! ³⁰ Ayu

† **1:28** Besaniya Chijiji achino cha Besaniya chitambulengwe apano akee achila chivachiikala vanga Lasalo na Maliya.

njo unichimwamba panichihaula kuchidoni, ‘Nnyuma mwangu ávenkwida munu nkulu ungupunda nangu, kwa kuva nang’e ánipwawa kabla nangu nikánambivelekwa!’ ³¹ Nangu nimwene nikanammaite kuva nnani, henga ngùidile unabatisa vanu kwa medi uchinga amaikane kwa vanu va Isilaeli.”

³² Anepo Yohana nkuhumya ushahidi wachidoni, “Nímmwene Umumu Wanaswe achionekâna muchi umunda wasulupuka kuhaloka kulihunde, nkutulila muha mwake.

³³ Nangu nikánammale kuva nang’e nnani, bila ayula angutumîle unabatisa vanu kwa medi unguhaulila anepo patandi kuva, ‘Aneyo umbemwôna Umumu Wanaswe wansulupukila, na kutulila muha mwake, aneyo njo abatîsa kwa Umumu Wanaswe.’ ³⁴ Nangu nimwene ániviyona vitukutuku anevyo, na mbênkushuhudila kuva, ayu nni Mwana wa Nnungu.”

Vakuhundwa vatandi vanga Yesu

³⁵ Liduva lipapête, Yohana ávele pamo na vakuhundwa vake vavili. ³⁶ Yohana pammwene Yesu wapita, nkuhaua kuchidoni, “Nnolange ungangolo wa mwana wa Nnungu.” ³⁷ Avala vakuhundwa vavili vanga Yohana pavapilikene malove anelo, nkumpapata Yesu. ³⁸ Yesu nkulauka, nkuvona vakuhundwa uvampapata, Yesu nkuvauja kuchidoni, “Mùtaha chamani?” Vanang’o nkuyang’ula kuchidoni, “Labi ùikala kwachi?” Labi mana lake Nkúhunda. ³⁹ Yesu nkuvayang’ula kuchidoni, “Idang’ana mupone.” Bahi avala vakuhundwa nkumpapata, nkupona pachinu páikàlà, nkuikala nawe liduva alila

lyammalele. Na uhiku anewo wávele malinga sakumi chinalyulo.

⁴⁰ Anduleya nnung'une Simoni Petulo ávele yumo wa avala vakuhundwa vavili vanampilikene Yohana pachitangola malove àlalá, nkunondola Yesu. ⁴¹ Chinu chitandi chatendile Anduleya, ni kuntaha Simoni nkuluwe nahoti, nkunnyaulila kuchidoni, “Tùnimwona Masiya,” yani Kilisto.‡ ⁴² Anepo Anduleya nkumpelekeja Simoni kwanga Yesu. Yesu nkunnola Simoni, nkuchidoni, “Wako nni Simoni mwana wanga Yohana, henga hambu ùmbechemwa Kefa.” Kefa nni lina linji lyanga Petulo, Petulo mana lake, “liyanga.”

Yesu ànchema Filipo na Nasanieli

⁴³ Liduva lipapête, Yesu ákudungidile kuhwena ku Galilaya. Bahi nkumwona Filipo, nkunnyaulila kuchidoni, “Ngupapate.” ⁴⁴ Filipo áhaleke ku Betisaida, imanga yachiikala Anduleya na Petulo. ⁴⁵ Filipo nanang'e nkukojana na Nasanieli, nkunnyaulila kuchidoni, “Tùnimwona ayula uvannembile mmitabu vya Sheliya yanga Musa na mmitabu vya manabii, Yesu wa ku Nasaleti, mwana wanga Yusufu.” ⁴⁶ Nasanieli nkummuja Filipo kuchidoni, “Ìmbehululika dachi chinu chambone chihaloke ku Nasaleti?” Filipo nkunnyaulila kuchidoni, “Ida ulilolee umwene.” ⁴⁷ Yesu pammwene Nasanieli wahaloka, nkuhula kuchidoni, “Lolanga! Ayu nni Mwisilaeli muhiu, wala kulambila kukapali

‡ **1:41** Vayahudi válolela kumpwechela mpohi kuhaloka kwa Nnungu. Mpohi aneyo kwa Chieblaniya vánchema “Masiya,” na kwa Chigiliki vánchema “Kilisto,” mana lake, atandolwejíje na Nnungu.

nkati mwake.” ⁴⁸ Nasanieli nkummuja Yesu kuchidoni, “Wako ùngumaite dachi nangu?” Yesu nkunnyaaulila kuchidoni, “Apala punavele pahi nnandi wa vihepo vya tini, Filipo akànakuchema, nangu nanikwona.” ⁴⁹ Anepo Nasanieli nkuchidoni, “Nkúhunda, wako nni Mwana wanga Nnungu, wako njo Nfalume wa Isilaeli.” ⁵⁰ Yesu nkunnyaaulila Filipo kuchidoni, “Dachi, wako ùningukulupila ing'anya nìkuhaulidile kuva nanikwona uikèlè pannandi? Nìkuhaulila kuva, uchiuvyone vitukutuku vikulu kupunda avi.” ⁵¹ Yesu nkunnyaaulila kavila Nasanieli kuchidoni, “Nangu nìnnyaaulilanga uhiu kuva, muchimukwone kulihunde ukuhunukuka na malaika uvakwela na kusulupuka muha mwanga Mwana wa Munu.”

2

Yesu kuing'ole ya ulombi aneko Kana

¹ Bada ya maduva mavili, nkuva na ing'ole ya ulombi aneko kuimanga ya Kana, chilambo cha ku Galilaya, na anyokwe Yesu ávele ukoko.

² Yesu pamo na vakuhundwa vake navanang'o vánikumbulwa kuing'ole aneyo. ³ Padimalilike divayi divanaandee paing'ole, anyokwe Yesu nkunnyaaulila Yesu kuchidoni, “Divayi ònivahilila.” ⁴ Yesu nkunnyang'ula kuchidoni, “Mama, yetuhwe ilida? Uhiku wangu bado ukánambikamola.” ⁵ Anyokwe Yesu nkuvahaulila vatumishi kuchidoni, “Lyohelyo lyambennyaulila mukole, mwenu likole.”

⁶ Na pachinu anepo pávele na vilongo vikulu sita vikatapajîjwe kwa mayanga, kila chilongo chénda milengelo mivili au mitatu ya medi.

Vilongo anevyo vívele apala kupapatana na nnyambo wa Vayahudi wa kulihahula. ⁷ Yesu nkuvahaulila avala vatumishi kuchidoni, “Umbajanga medi vilongo vyammalele.” Vanang'o nkwombajanga, toopu. ⁸ Anepo Yesu nkuvahaulila kuchidoni, “Hambi tekanga mukamwing'e nkwímilila ing'ole.” Vanang'o nkuteka, nkumpelekejija. ⁹ Nkwímilila ing'ole nkuyeja adila divayi dínavele medi anepo patandi. Nang'e nanga panamaite kudihaleke adila divayi, henga avala vatumishi vanatekile medi vánimala. Nkwímilila ing'ole nkunchema nnombi, ¹⁰ nkunnyaulila kuchidoni, “Vanu vammalele vátandilika kuveng'a vakumbuliwîje divayi dinôwa nahoti, na vakàkalewa nkwida na divayi dikánowa. Henga wako mpaka vino uvechinkukondya divayi dinôwa namene kupunda dyammalele.”

¹¹ Achino nni chimaiho chitandi cha lisaibu, chanatendile Yesu kuimanga ya Kana, chilambo cha ku Galilaya. Bahi Yesu nkulanguja ukulu wake na vakuhundwa vake nkunkulupila.

¹² Pavaukile apala, Yesu na anyokwe na anung'unuvake pamo na vakuhundwa vake nkuhelela kuhweneng'ana ku Kapelinaumu, aneko nkuikala maduva kadiki.

*Yesu pa Ing'ande ya Nnungu
(Matayo 21:12-13, Mako 11:15-17, Luka 19:45-46)*

13 Sikukuu ya Vayahudi ichêmwa Pasaka* painavele pepi, Yesu nkuyamboka kuhwena ku Yelusalemu. 14 Painjidile nnuwani lwa Ing'ande ya Nnungu, nkuvakoja vanu vohe uvasumisa ding'ombe, na vanji uvasumisa dingandolo na vanji uvasumisa dimunda. Na vanu vanji vachibadilana dihela navanang'o vávele umwomwo vaikalèngè n'dimesa dyavo. 15 Bahi Yesu nkupota n'didi, nkujuha isimbo nkuvavingangila pawelu vanu vammalele pamo na dingandolo na ang'ombe vao. Anepo nkudibinula dimesa dya akúbadili dihela na dihela dyavo dya nnyoyo nkumwadilikana. 16 Nkuvahaulila avala vachisumisa dimunda kuchidoni, "Usang'anya vitukutuku vyenu apano. Ing'ande ya Atatangu munaijuhe kuva ing'ande ya kusumisija vitukutuku!" 17 Vakuhundwa vake nkulahimukila malove lalembwîje Mmalemba Lanaswe làhaua kuva, "Itamwi iniitamwa ing'ande yako ìmbengutenda nguwalalwe."

18 Bahi vakulu va Vayahudi nkummuja Yesu kuchidoni, "Ûmbetenda chimaiho ntwani cha lisaibu kumaiha kuva ùnilembelewa utenda vitukutuku avino?" 19 Yesu nkuvayang'ula kuchidoni, "Iyondongange Ing'ande aino ya Nnungu, nanani nguchiniidenge mmaduva matatu." 20 Vayahudi nkunnyaulila kuchidoni,

* **2:13** Pasaka yavele Sikukuu ya Chiyahudi kukumbukila uhiku aula Nnungu pavapohije Vaisilaeli kuhaloka muutumwa nchil-ambo cha Misili, mmahiku àlálá langa Musa. Nnungu ántumile Malaika Nkúwalala uchinga akahukùùmù n'ding'ande dyammalele dya ku Misili, na kila ing'ande inapakwîjwe myadi ya undangolo munnango, vánípohwa kuhaloka muhukumu ya Nnungu.

“Ing'ande aino ya Nnungu ídengwile kwa vyaka alubaini na sita. Wako ùmbehulula dachi kuidenga mmaduva matatu?”

²¹ Henga Ing'ande ya Nnungu yachiiyamba Yesu úvele mmili wake. ²² Bahi Yesu pafufuliwije, vakuhundwa vake nkuhimukila kuva ánitangola anelo. Nkulakulupila Malemba Lanaswe na mal-ove àlálá lanatangwele Yesu.

Yesu ànimala chiivele mitima ya vanu vammalele

²³ Uhiku aula Yesu pánavele ku Yelusalemu kusikukuu ya Pasaka,[†] vanu vohe vánivyona vimaiho vya masaibu vyatendile, bahi nkunkulupila. ²⁴ Henga Yesu nanga panalilekeledile kwa vanu anevo ing'anya ániimala mitima yavo. ²⁵ Nang'e nanga panalembedile vanu vannyaulile chinu chohecho chimwâmba munu yunji, kwa kuva mwene ánimala lavêle mmitima ya vanu vammalele.

3

Yesu nawi Nikodemo

¹ Pávele na munu yumo lina lyake Nikodemo, wa nnikuwa lya vakulu va lukumbi lwa Vayahudi, ánavele nnikuwa lya chidini lya chiyahudi lichichêmwa Mafalisayo. ² Aneyo munu nkummwenela Yesu nachilo, nkunnyaulila kuchidoni, “Nkúhunda, hwetu tùnimala kuva wako ùlajijwe na Nnungu, kwa kuva nanga munu ahulúla kutenda chimaiho cha lisaibu malinga chutenda wako, ikànave chihi Nnungu àvele pamo na wako.”

[†] **2:23** Maeleso layâmba Pasaka, lola Yohana 2:13.

3 Yesu nkunyang'ula kuchidoni, “Nangu nìkuhaulila uhiu kuva, nanga munu ambehulùla kuinjila mu Ufalume wa Nnungu akànavelekwe mwanda wavili.” 4 Nikodemo nkummuja Yesu kuchidoni, “Ìmbehululika dachi munu nkulungwa avelekwe mwanda wavili? Àmbehulula dachi kwenda nnitumbo lya anyokwe nkuvelekwa mwanda wavili?” 5 Yesu nkunyang'ula kuchidoni, “Nangu nìkuhaulila uhiu kuva, munu akànavelekwe kwa medi na kwa Umumu Wanaswe, akambeinjila mu Ufalume wa Nnungu. 6 Munu àvelekwa chimmili kuhaloka kwa atatake na anyokwe, henga imumu ìvelekwa kuhaloka kwa Umumu Wanaswe. 7 Bahi unakangane ing'anya inguhawile kuva mùlembelewa muvelekwe mwanda wavili. 8 Mpapa ùnapunga kuhwena kuulembela, na unaupilikana lidi lyake, henga ukámala kuhaloka wala kuuhwena. Uvila nni chiikamajanga kuhauliha namuna chavelekwa munu kwa Umumu Wanaswe.”

9 Nikodemo nkummuja Yesu kuchidoni, “Vitukutuku avino vihululika dachi?” 10 Yesu nkunyang'ula kuchidoni, “Wako nni nkúhunda wa Vaisilaeli, ìvadachi unalamale alano? 11 Nangu nìkuhaulila uhiu kuva, hwetu tùhaua malove latulamaite na kushuhudila àalá latulawene, henga mwenu nkatamwanga kupwechelela ushahidi wetu. 12 Nangu nìnnyaulidile vitukutuku vya pachilambo, henga nkángukulupidile, mùmbengukulupila dachi panimbennyaulila vitukutuku vya kulihunde? 13 Nanga munu woheyo apîte kulihunde, ikànave chihi Mwana wa Munu ahalêke kulihunde.

14 Malinga Musa chanannyanywile nnyongo anakatapajijwe kwa shaba, nkumpatika muha luhichi akula kulilanga, nni uchocho chalembelewa Mwana wa Munu kunyanyuliwa muha, 15 uchinga munu woheyo ambenkulupîla ààve na umi ukee na ntululilo. 16 Kwa kuva, Nnungu ánivatamwa namene vanu va pachilambo, nkunyumya Mwanawe wa weka uchinga kila munu ambenkulupîla anahwe, henga ààve na umi ukee na ntululilo. 17 Nnungu akanantumile Mwanawe pachilambo uchinga avahukumu vanu, henga ánintuma uchinga avapohe.

18 Munu woheyo ankulupîla Mwana wa Nnungu akambehukumwiwa, henga ayula akánkulupila, tayali ànihukumwiwa, ing'anya akánkulupidile Mwana wa weka wa Nnungu.* 19 Na hukumu aneyo íhalokana na alano, nng'anje ùniida pachilambo, henga vanu nkulutamwa namene lupi kupunda nng'anje, kwa kuva, lávatendàngà lànihakalanga. 20 Kila munu atênda lakáncatapalila Nnungu ánauchima nng'anje, na akátamwa kwida kunng'anje, wayopa lànapihuliwa àlalá lakáncatapalila Nnungu latênda. 21 Na munu atênda lalalembela Nnungu, nang'e àida kunng'anje, uchinga àlalá latênda lamaike kuva Nnungu nni antendîle alatende anelo.”

Malove langa Yohana Nkúbatisa lamwâmba Yesu

22 Bada ya anelo, Yesu pamo na vakuhundwa vake nkuhwena chilambo cha ku Yudeya. Nkuikala aneko akuno wavabatisa vanu. 23 Yohana nanang'e ávele aneko ku Ainoni pepi na

* **3:18** Maeleso layâmba lina lola Yohana 1:12.

ku Salemu, wabatisa vanu, ing'anya aneko kúvele medi lohe, na vanu nkummwenela, nanang'e nkuvabatisa. ²⁴ Na maduva anelo Yohana ávele bado akànambitaywa nnilungu.

²⁵ Bahi vakuhundwa vanga Yohana na Nnyahudi yumo vánatahukana kuyamba mihambo yavo ya kulihahula. ²⁶ Bahi avala vakuhundwa nkummwenela Yohana nkunnyaaulila kuchidoni, “Nkúhunda, ayula munu únavenawe pamo kung'ambo luhunde lwa Yoludani na kutanga habali dyake, hambu nanang'e àvenkubatisa, na vanu vohe namene vánammwenela.” ²⁷ Yohana nkuvahaulila kuchidoni, “Munu akáhulula kuva na chinu chohecho ikà nave chihi achila chahumije Nnungu kuhaloka muha kulihunde. ²⁸ Mweni mmene múnahulula chihi kushuhudila kuva naninnyaaulila kuva, ‘Nangu nikee Kilisto, henga ñnilaijwa uchinga ninnongolelee!’ ²⁹ Nang'e nni malinga nnombi na nangu nni malinga nnyanjawake nnombi. Nnyanjawake nnombi ànaimila wanninda nnombi akamole, nang'e ànahangalala akàpilikana lidi lya nnombi pakamola. Uchocho nni nangu chinguhangalala namene kupilikana anelo lamunguhaulidile. ³⁰ Ìlembelewa nang'e ààve nkulu, na nangu ngùlembelewa ngùùve nin'joko.

³¹ Aneyo ahalôka kulihunde nni nkulu kupunda vitukutuku vyammalele, na munu wa pachilambo asili yake nni pachilambo na àtangola chihi vitukutuku vya pachilambo. Henga aneyo ahalôka kulihunde nni nkulu kupunda vitukutuku vyammalele. ³² Na àtangola àlalá lalawene na kulapilikana, henga nanga munu

alakulupîla malove lake. ³³ Na kila munu apwechelêla malove lake, nang'e ànamaiha kuva Nnungu nni uhiu. ³⁴ Ayula atumwîjwe na Nnungu, àtangola malove la Nnungu, ing'anya Nnungu àmwing'ile Umumu wake bila chipimo. ³⁵ Atata Nnungu ànantamwa Mwanawe, bahi àvikile vitukutuku vyammalele mmakono lake. ³⁶ Munu woheyo ankulupîla Mwanawe, nang'e ààva na umi ukee na ntululilo. Na ayula akánkulupila Mwanawe, akambekuva na umi ukee na ntululilo, na gasabu ya Nnungu ìmbemwikalila.”

4

Yesu na mmahe wa Chisaliya

¹ Mafalisayo nkupilikana kuva Yesu àvatenda vanu vohe namene kuva vakuhundwa na kuvabatisa, kumpunda Yohana Nkúbatisa. ² Yesu mwene nanga panam'batisije munu, henga vakuhundwa vake nni vachibatisa. ³ Bahi Yesu pamaite anelo, nkuuka chilambo cha ku Yudeya nkuhwena kavila chilambo cha ku Galilaya, ⁴ na mwanda anewo álembelewa apitiile chilambo cha ku Samaliya.

⁵ Anepo Yesu nkuhwika imanga imo ya chilambo cha ku Samaliya ichêmwa Sikali, imanga ínavele pepi na welu wanga Yusufu wanauhumiye atatake uvanchema Yakobo anepo kala. ⁶ Pachinu apala pávele na chihima cha Yakobo. Yávele malinga uhiku wa sasita ya muhi. Kwa kuva, Yesu ánihopela na mwanda, nkuikala nnyenje chihima.

⁷ Anepo nkuida mmahe yumo Nsamaliya unateka medi. Yesu nkunnyaulila kuchidoni, “Mbayele medi la kukumbila.” ⁸ Uhiku anewo

vakuhundwa vake vápite kumanga unasùmà chakulya.

⁹ Henga ayula mmahe nkunnyaulila Yesu kuchidoni, “Wako Unnyahudi na nangu Nsamaliya! Òmbenguyuwa dachi medi na nangu ngùvele Nsamaliya?” Átangwele uchocho ing'anya Vasamaliya na Vayahudi vakáchikundanika. ¹⁰ Yesu nkunnyang'ula kuchidoni, “Kuikavele umàlà inujo yahumya Nnungu, na nnani akuhaulîla kuva mbayele medi la kukumbila, wako ukaninnyuwa nang'e, nanang'e akanikwing'a medi lahûmya umi.” ¹¹ Ayula mmahe nkuchidoni, “Nang'olo, wako ukee na mpowola, na chihima chìnilepa, dachi ùmbepata kwachi medi lahûmya umi?” ¹² Anakulwetu Yakobo nni atwing'île hwetu chihima achino, ata mwene Yakobo pamo na vana vake na vannyama vake vammalele vákumbila medi la chihima uchino. Dachi, wako ùlilambilila kuva nkulu kumpunda anakulwetu Yakobo?” ¹³ Yesu nkunnyang'ula kuchidoni, “Kila munu akumbîla medi la chihima achino, àmbekuva na inyota kavila. ¹⁴ Henga munu woheyo ambekumbîla medi lanimbemwing'a nangu, akambekuva na inyota kavila. Medi lanimbemwing'a nangu làmbekuva muchi chimbwimbwi chikulûla medi lahûmya umi ukee na ntululilo nkati mwake.” ¹⁵ Ayula mmahe nkunnyaulila Yesu kuchidoni, “Nang'olo, mbayele nangu anelo medi uchinga nnaive na inyota kavila na wala nnaide kavila apano unateka medi.” ¹⁶ Yesu nkunnyaulila kuchidoni, “Hwena ukancheme ntwalo koka uide nawe apano.”

17 Ayula mmahe nkunnyang'ula Yesu kuchidoni, “Nangu nikee na ntwangu.” Yesu nkunnyaulila kuchidoni, “Ûyangw'ile saana, kuva ukee na ntwalo. 18 Kwa kuva, ùlombwije na valume nnyano na aneyo uikalâna nawe vino akee ntwalo halali, anepo ùtangwele uhiu.” 19 Ayula mmahe nkunnyaulila Yesu kuchidoni, “Nang'olo, nangu ngwòna wako nni nabii. 20 Anakuluvetu Vachisamaliya vânyyuwa Nnungu nnichinga alino, henga mwenu Mmayahudi mùhauila kuva, pa Yelusalemu nni pachinu pakunnyuwila Nnungu.”

21 Yesu nkunnyang'ula kuchidoni, “Mama, ngukulupile, kùmbekuva na mahiku lamukambennyuwa Atata nnichinga alino wala kananga aneko ku Yelusalemu. 22 Mwenu Mmasamaliya, mukâmmaite umunnyuwa, henga hwetu tuvayahudi tùnnyuwa utummaite, kwa kuva upohi wa Nnungu ùmbekwida kupitila kwa Vayahudi. 23 Henga mahiku làvenkwida, na hambì lànikamola, avala vamwabûdu Nnungu kwa uhiu, pavambemwabudu Atata kwa kulojwa na Umumu Wanaswe na uhiu. Kwa kuva, Atata àvalembela vanu vamwabûdu namuna aneyo. 24 Nnungu nni imumu, na avala vamwabûdu vâlembelwa vamwabùùdu kwa kulojwa na Umumu Wanaswe na uhiu.” 25 Ayula mmahe nkunnyaulila Yesu kuchidoni, “Nangu ñnimala kuva, àvenkwida Masiya, yani Kilisto.* Na pambekwida àmbetuhailila kila chinu.” 26 Yesu nkunnyaulila kuchidoni, “Nangu ngulonjêla na

* 4:25 Maeleso layâmba Masiya na Kilisto lola Yohana 1:41.

wako, ‘Nangu nni Unene.’†”

²⁷ Anepo vakuhundwa vake nkuuyananga, pavammwene Yesu walonjela na ayula mmahe nkukangana namene. Henga nanga munu anammujije kuva, “Ülambela chamani kwanga aneyo mmahe?” au, “Mwadachi ùlonjela na ayu mmahe?”

²⁸ Bahi ayula mmahe nkuleka nnengelo wake wa medi, nkuhwena kumanga na kuvahaulila vanu kuchidoni, ²⁹ “Tuhweneng'ane mukannole munu anguhaulidîle nangu lammalele langútendîle! Dachi, ìnahululika kuva nang'e njo Kilisto?” ³⁰ Bahi vanu va imanga aila nkuukananga, nkummwenela Yesu.

³¹ Uhiku uwowo vakuhundwa vake nkuva uvannyuwa Yesu uvachidoni, “Chonde Nkúhunda, ilya chakulya.” ³² Henga Yesu nkuvayang'ula kuchidoni, “Nangu ngùvele na chakulya chimukamaite mwenu.” ³³ Bahi vakuhundwa vake nkuva uvaujana kuchidoni, “Dachi, pàvele munu ampelekejîje chakulya?” ³⁴ Yesu nkuvahaulila kuchidoni, “Chakulya changu nni kulatenda àlálá lalalembela ayula angutumîle na kulamalila madengo lake. ³⁵ Mwenu mùnijevelela kuhaula kuchidoni, ‘Ìsalidile chihi myedi ncheche ukamole nchela!’ Henga nangu ñinnyaulila kuva, valolange ava vanu, vàvele muchi vilyo mmwelu, vilyo vilembelêwa vifunwe hambu. ³⁶ Nkúfuna àpwechelela nshahala wake, na vilyo vyafuna nni vanu vaidanavo muumi ukee na ntululilo,

† **4:26** Kwa kutangola malove alano “Nangu nni Unene,” Yesu ànalitambulanga kwa kutumila lina lyanatumidile Nnungu kulitambulanga nchitabu cha Kuuka 3:14.

uchinga ayula apânda na ayula afûna vammalele vahangalale pamo. ³⁷ Kwa kuva, itangodi aino nni ihu kuva, ‘Munu yumo ànapanda na munu yunji ànafuna.’ ³⁸ Nangu nìntumile mwenu mukafune vilyo vimukatendedile madengo la kulima, vanji nni vatendile madengo la kukamajanga, henga mwenu mùpita chihi mmadengo lavatendile avenu.”

³⁹ Vasamaliya vohe va imanga aila nkunkulupila Yesu ing'anya ya malove lanatongwele ayula mmahe kuva, “Àninguhaulila lammalele langutendenge.” ⁴⁰ Vasamaliya vânimmwanela Yesu nkunnyuwa aikale navo, nkwikala aneko kumanga maduva mavili. ⁴¹ Na vanu vohe namene vânikulupila Yesu ing'anya ya malove lake mwene. ⁴² Vanang'o nkunnyaaulila ayula mmahe kuchidoni, “Hambi tûnikulupila akee chihi ing'anya ya malove lako, henga hwetu tuvene tûnipilikana na kumala kuva muhiu ayu nni Mpohi wa vanu va pachilambo.”

Yesu ànnamya mwana wanga nkulu yumo

⁴³ Bada ya maduva mavili, Yesu nkuuka anepo nkuhwena chilambo cha ku Galilaya, chilambo chavelekwejije. ⁴⁴ Yesu mwene áhawile kuchidoni, “Nabii nanga paesimika nkaya yake.” ⁴⁵ Henga pakamwele ku Galilaya, vanu vohe va aneko, nkumpwechelela, ing'anya vanang'o vânilona lammalele lanatendile Yesu chipindi cha sikukuu ya Vayahudi ichêmwa Pasaka aneko ku Yelusalemu, kwa kuva na vanang'o vávelenge ukokwo.

⁴⁶ Bahi Yesu pachipita nchilambo cha Galilaya, nkuhwika kavila muimanga ya Kana, pachinu panapindikulanyije medi kuva divayi. Na aneko ku Kapelinaumu kúvele na nkulu yumo wa ufalume wa Loma ánavele na mwana achiuula. ⁴⁷ Ayula nkulu papilikene kuva Yesu ánikamola aneko ku Galilaya kuhaloka ya kuchilambo cha ku Yudeya, nkummwenela nkunnyuwa ahwene ku Kapelinaumu akannanye mwanawe achiuula namene, kwa kuva ávele pepi na kuhwa. ⁴⁸ Yesu nkunnyaulila ayula nkulu kuchidoni, “Mwenu mmanu mukánavyone vimaiho vya masaibu na lakukanganya, mwiko nkambehulula kukulupila!” ⁴⁹ Ayula nkulu nkunnyaulila Yesu kuchidoni, “Nang'olo, nakuyuwa, tuhwene kukaya kabla mwanangu akánambikuhwa.” ⁵⁰ Yesu nkunnyaulila ayula nkulu kuchidoni, “Wako hwena chihi mwanalo mumi.” Ayula munu nkukulupila malove lavannyaulidile na Yesu, nkupindikuka uhwena ya kwavo. ⁵¹ Pánavele nndila wahwena ya kwavo, nkukojana na vatumishi vake, nkunnyaulila kuva, mwanawe mumi. ⁵² Anepo ayula nkulu nkuvauja disaa dyalamile mwanawe. Vanang'o nkunnyaulila kuchidoni, “Nang'e àlamile lido sasaba ya muhi.” ⁵³ Ayula nkulu nkuhimukila kuva, dívele disaa udila dyanannyaaulidile Yesu kuva, “Mwanalo mumi.” Bahi nang'e pamo na vanu vammalele va nng'ande mwake nkukulupila Yesu. ⁵⁴ Auno wávele mwanda wavili, Yesu kuhaloka ku Yudeya nkuhwena ku Galilaya, na kutenda chimaiho cha lisaibu.

5

Yesu ànnamya munu palitanda lya medi

¹ Bada ya anelo, Yesu nkuhwena ku Yelusalemu kusikukuu ya Vayahudi. ² Aneko ku Yelusalemu, pepi na nnango wa imanga uchêmwa, “Nnango wa Angandolo,” pávele na litanda lijoko lya medi lichêmwa kwa Chieblaniya “Betisata,” na litanda anelyo lívele na dimenu nnyano. ³⁻⁴ N'dimenu anedyo múvele na vagonjo vohe vachilalanga, vaputêle meho na vanji vikwava na vanji vadiidimênge.* ⁵ Pachinu anepo pávele munu yumo achihuvanga kwa chipindi cha myaka salasini na nane. ⁶ Yesu pammwene ayula munu alêle apala na kumala kuva àlele apala kwa mahiku lohe, nkummuja kuchidoni, “Dachi, ùnalembela kulama?” ⁷ Ayula munu nkunyang'ula Yesu kuchidoni, “Nang'olo, nangu nikee na munu wa kunguinjija nnitanda palatibuliwa medi. Na kila pangulinga kwenda mmedi, munu yunji ànangulongolelela.” ⁸ Yesu nkunnyaulila ayula munu kuchidoni, “Imila, utwale chinanda chako, uhwene.” ⁹ Upala ayula munu nkulama, nkutwala chinanda chake, nkutandilika kuhwena. Na liduva anelyo lívele Liduva lya Kuyewelelela. ¹⁰ Bahi Vayahudi nkunnyaulila ayula munu alamîjwe

* **5:3-4** Mmalemba matandi-matandi, malove la ntululilo la nsitali wa 3 na malove lammalele la nsitali wa 4, lakapali. Henga mmalemba lanji lakávele matandi-matandi làlembwije malove lahaûla kuva, “Vanu anevo válindilila medi latibuliwe. Kwa kuva, myanda yohe malaika ánakamola nnitanda anelyo watibulanya medi. Na n'gonjo woheyo áchiva ntandi kwenda nnitanda anelyo, medi palatibuliwa ánalama ugonjo wake.”

kuchidoni, “Nelo nni Liduva lya Kuyewelega, wako ukáluhusiwa kunyakula nkeka wako.”

¹¹ Nang'e nkuvayang'ula kuchidoni, “Ayula munu angulamîje nni anguhaulidîle kuva, ‘Twala nkeka wako uhwene.’ ” ¹² Vanang'o nkummuja kuchidoni, “Aneyo munu akuhaulidîle kuva, ‘Twala nkeka wako uhwene,’ nnani?” ¹³ Ayula munu nanga pannammaite munu annamîje, kwa kuva, Yesu ávele atividîle nnikuwa likulu lya vanu. ¹⁴ Anepo Yesu nkunjoja ayula munu alamîjwe avèlè nnuwani lwa Ing'ande ya Nnungu, nkunnyaulila kuchidoni, “Lola, wako vino ùnilama. Bahi unauyile kavila kutenda masambi, uchinga lanakukoje la kuhakalanga namene kupunda alano.” ¹⁵ Ayula munu nkuhwena kwa vakulu va Vayahudi, nkuvahaulila kuva, Yesu nni annamîje.

¹⁶ Kwa kuva, Yesu ánnamije ayula munu Liduva lya Kuyewelega, bahi Vayahudi nkulindamuka kunkambyakambya Yesu. ¹⁷ Henga Yesu nkuvahaulila kuchidoni, “Atatangu ávele chihi nkukola madengo mpaka nelo, nanani uchocho mbènkukola madengo.”

¹⁸ Malove anelo lanatangwele Yesu lavatendile Vayahudi kukudungila namene kummwalala Yesu, akee chihi ing'anya ya kutenda lakáluhusiwa Nniduva lya Kuyewelega, ila na kwa kunchema Nnungu kuva Atatake, nang'e àlilinganyanga na Nnungu.

Mamulaka langa Yesu, Mwana wa Nnungu

¹⁹ Bahi Yesu nkuhweneha kuvahaulila Vayahudi kuchidoni, “Nangu ninnyaulilanga uhiu

kuva, Mwana wa Nnungu akáhulula kutenda chitukutuku chohecho kwa ding'ano dyake mwene, henga àtenda chihi achila chamwona Atatake watenda. Ing'anya, achila chachitenda Atatake nanang'e àchitenda uchila. ²⁰ Kwa kuva, Atata ànantamwa Mwanawe, na àninnanguja kila chinu chachitênda mwene. Na achiannanguje mambo makulu kupunda alano uchinga mwenu mukangane. ²¹ Kwa kuva, malinga Atata chavafufula vanu vahwîle na kuveng'a umi, nni uchocho Mwanawe chaveng'a umi avala vávalembêla. ²² Atata akánnyukumu munu woheyo, henga hukumu yammalele ànkamujije Mwanawe, ²³ uchinga vanu vammalele vamwesiimù Mwanawe, malinga chivamweshimu Atata. Na munu akámweshimu Mwanawe, akámweshimu na Atata antumîle.

²⁴ Nangu nìnnyaulilanga uhiu kuva, ayula apilikâna lilove lyangu na kunkulupila ayula angutumîle, ànipata umi ukee na ntululilo. Nang'e akambehukumiwa asabu, kwa kuva, imbekuva ànihama mukuhwa, nkwenda muumi. ²⁵ Nangu nìnnyaulilanga uhiu kuva, pàmbekuva na uhiku, na uhiku anewo ùnikamola, vanu vahwîle uvambelipilikana lidi lya Mwana wa Nnungu, na vanu vambelipilikâna, vàmbekuva vumi. ²⁶ Malinga Atata chavele na umi nkati mwake, nni uchocho chantendile Mwanawe kuva chitandikilo cha umi. ²⁷ Na àmpele mamulaka la kuhukumu, ing'anya nang'e nni Mwana wanga Munu. ²⁸ Mwenu munakangane malove anelo, ing'anya pàmbekuva na liduva, vanu vammalele vahwîle livambelipilikana lidi lyake,

²⁹ na vanang'o vàmbehuma mmisati yavo. Avala vatendîle lambone vàmbeufuka na kupata umi, henga avala vatendîle lahakalenge vàmbeufuka uchinga vahukumiwe asabu.”

Ushahidi unnyâmba Yesu

³⁰ “Nangu nikáhulula kutenda chinu chohecho kwa ding'ano dyangu nimwene. Nangu ngùhukumu chihi malinga chingupilikana kuhaloka kwa Atata, na hukumu yangu ni ya haki, kwa kuva nangu nikákudungila chihi kutenda chingulembela nangu nimwene, henga kutenda chalembela ayula angutumîle. ³¹ Nangu nikàlishuhudila nimwene, ushahidi anewo ukambekubaliwa kuva wa uhiu. ³² Henga pàvele na munu yunji angushuhudîla nangu, na aneyo nni Yohana, na nangu nnìkala kuva ushahidi wake kwamba nangu ni wauhiu. ³³ Mwenu mwavatumile vanu kwa Yohana Nkúbatisa, nang'e nkuushuhudila chihi uhiu kungwamba nangu. ³⁴ Nangu nikálingila ushahidi wa vanu, henga ngùtangola malove alano uchinga mupate kupohwa. ³⁵ Yohana ávele muchi chibatali chichiyaka na kulangaja, na mwenu múnitandola kuuhangalalila nng'anje wake kwa chipindi. ³⁶ Henga nangu ngùvele na ushahidi nkulu namene kupunda aula wahumije Yohana Nkúbatisa. Kwa kuva, mambo langútèndà vino njo lánguhaulidilè Atata nilatende, nalanang'o nni langushuhudîla na kulanguja kuva nang'e àningutuma. ³⁷ Atata angutumîle nanang'e uchocho ànangushuhudila. Mwenu mukanawahi kupilikana lidi lyake wala kumwona chavele.

³⁸ Na malove lake lakáikala mmitima mwenu, kwa kuva nanga pamungukulupila nangu wangutumile. ³⁹ Mwenu mùloleha Malemba Lanaswe umutenda kuva nkati mwake mumbepata umi ukee na ntululilo. Malemba anelo njo lángushuhudilà nangu, ⁴⁰ henga mwenu nkátamwanga kwida kwang'une uchinga mupate umi.

⁴¹ Nangu nikákudungidile kupata imbili kuhaloka kwa vanu. ⁴² Nangu ñnimmala kuva mwenu nanga pamuntamwa Nnungu. ⁴³ Lola! Nangu ñniida kwa mamulaka la Atatangu, henga nkángupwecheledile, ila munu yunji akàida kwa mamulaka lake mwene, mwenu muchimumpwechele.† ⁴⁴ Bahi ikàva mwenu mùtaha kupwechela imbili kuhaloka kwenu mmene na akee kuhaloka kwanga Nnungu wa weka, hambi mumbehulula dachi kukulupila? ⁴⁵ Mwenu munatende kuva nangu ñmbensitaki kwa Atatangu. Ambensitâki mwenu nni Musa umunnolela kuva àmbekuva m'bali wenu. ⁴⁶ Mukàchinkulupila Musa, nkaningukulupila na nangu mwalehu, kwa kuva Musa ánilamba habali dinguyâmba nangu. ⁴⁷ Henga ikàva nanga pamulakulupila àlalá lalémbîle Musa, mumbehulula dachi kukulupila malove lángutangòlà?"

6

*Yesu àveng'a chakulya vanu alufu nnyano
(Matayo 14:13-21, Mako 6:30-44, Luka 9:10-17)*

† 5:43 Maeleso layâmba lina, lola Yohana 1:12.

¹ Bada ya anelo, Yesu nkuyamboka Litanda lya Galilaya, yani Litanda lya Tibeliya. ² Likuwa likulu lya vanu nkumpapata Yesu, ing'anya vanu anevo váviwene vimaiho vya masaibu vyachivitenda kwa kuvalamya vagonjo. ³ Yesu nkukwela nnichinga, nkuikala aneko pamo na vakuhundwa vake. ⁴ Na Sikukuu ya Vayahudi ichêmwa Pasaka* ívele pepi kukamola. ⁵ Bahi Yesu palolite na kulyona likuwa likulu lya vanu ulihaloka, nkummuja Filipo kuchidoni, “Tukasume kwachi mikate uchinga avá vanu valye?” ⁶ Yesu átangwele uchocho wanninga chihi Filipo, kwa kuva mwene ánimala lyambelitenda. ⁷ Filipo nkunnyang'ula Yesu kuchidoni, “Ata kututumila dihela malinga dya nshahala wa malipo la maduva myambili kusuma mikate, ikambeoneleja kananga kumupa kila munu chipande chijoko!” ⁸ Nkúhundwa yumo wa Yesu uvannchema Anduleya, nnung'une Simoni uvannchema Petulo, nkunnyaaulila Yesu kuchidoni, ⁹ “Apano pávele kijana yumo avêle na mikate nnyano ya shayili† na dihomba dimbili. Dachi, vitukutuku avino vîmbetoleja chani kwa vanu vohe malinga avá?” ¹⁰ Yesu nkuvahaulila kuchidoni, “Vahaulile vanu vaikalange pahi.” Pachinu anepo pávele na wahi wohe, bahi vanu nkuikalanga, na isabu ya valume weka vánavele anepo yávele malinga alufu nnyano. ¹¹ Yesu nkuitwala aila mikate, nkunshukulu Nnungu na kuvayavanyija vanu

* **6:4** Maeleso layâmba Pasaka, lola Yohana 2:13. † **6:9** Shayili ni dimbeyu dilandâna na utani, na nkate ukatapajjwe na shayili nanga pauchigalika.

vammalele vanaikalenge apala, na dihomba na dinang'o nkutenda uchocho. Na kila munu nkùpata malinga chanalembedile. ¹² Vammalele pavasibile, Yesu nkuvahaulila vakuhundwa vake kuchidoni, “Lokotanga vibeduli vyammalele viisalidîle vya mikate, uchinga vitumike kavila.” ¹³ Bahi vakuhundwa nkulokotanya maisalilo la vibeduli vya mikate, nkwombaja makalala kumi na mbili.

¹⁴ Vanu pavachiwene achila chimaiho cha lisaibu chatendile Yesu, nkuchidoni, “Muhiu ayu munu nni ayula nabii utuchinnolela kwida pachilambo.” ¹⁵ Yesu pamaite kuva vâmbaida unantwala kwa dimongo uchinga vankan'juhe kuva nfalume, nang'e nkuuka nkuhwena kavila kulichinga weka.

Yesu àonga muha medi

(Matayo 14:22-33, Mako 6:45-52)

¹⁶ Pachikamwele chinalyulo, vakuhundwa va Yesu nkuhelelekela ya kulitanda. ¹⁷ Nkukwelanga muingalava, nkutandilika kuyomboka litanda kuhwena kuimanga ya Kapelinaumu. Chipindi anecho lupi lúvele lwendîle, na Yesu ávele bado akànambivakoja. ¹⁸ Lipungo likulu nkutandilika kupunga namene na litanda nkutibuka mawimbi. ¹⁹ Bahi pavapite mwanda wa kilomita malinga nnyano au sita, nkumwona Yesu avèlè pepi na ingalava, waonga muha medi, vakuhundwa vake nkuyopa namene. ²⁰ Henga Yesu nkuvahaulila vakuhundwa vake kuchidoni, “Ni nangu, munayope!” ²¹ Bahi vakuhundwa vake kwa kuhangalala, nkumpwechelela Yesu muingalava,

upala ingalava nkuhwika kunnyangi, pachinu pavachihwena.

Vanu vântaha Yesu

²² Ulyamba wake, likuwa lya vanu vanaisalidile m'bali wavili wa litanda, vânikameka kuva pachinu anepo ípwawije chihi ingalava imo bahi. Na vânimala kuva Yesu akanainjidile muingalava aila pamo na vakuhundwa vake, ila vakuhundwa vake vâpíte chihi vanang'o weka. ²³ Na dingalava dinji nkukamola kuhaloka kuimanga ya Tibeliya, nkuhwika pachinu apala pavanalile vanu aila mikate, bada ya Nang'olo Yesu kushukulu Nnungu. ²⁴ Bahi avala vanu pavamaite kuva Yesu na vakuhundwa vake vakapali pachinu apala, nkukwelanga n'dingalava dyavo nkuhwena kuimanga ya Kapelinaumu unantaha Yesu.

Yesu njo nkate úvatèndà vanu vâàve na umi

²⁵ Avala vanu pavankojije Yesu ng'ambo ya vili ya litanda, nkummuja kuchidoni, “Nkúhunda, wako ùkamwele chakani apano?” ²⁶ Yesu nkuvayang'ula kuchidoni, “Nangu nînyaulilanga uhiu kuva, mwenu mûngutaha nangu ing'anya ya aila mikate imunalile na kusiba, henga akee ing'anya ya kwelewa mana ya avila vimaiho vya masaiibu vingunatendile. ²⁷ Munatumbamile kupata chakulya chondongeka, ila tumbamila kupata chakulya chikóndongeka na chiîda na umi ukee na ntululilo. Na Mwana wa Munu njo ambemwîng'a mwenu chakulya anecho, kwa kuva nang'e njo walimaihijije Atata Nnungu.” ²⁸ Vanang'o nkummuja kuchidoni, “Hwetu tutende dachi uchinga tukole madengo lalalembela Nnungu?” ²⁹ Yesu

nkuvayang'ula kuchidoni, “Madengo lalalembela Nnungu mulatende nni alano, munkulupile chihi ayula wantumile.”

³⁰ Avala vanu nkummuja Yesu kuchidoni, “Dachi, wako ùmbelanguja chimaiho ntwani cha lisaibu, uchinga tuchone na tupate kukukulupila? Dachi, ùmbetenda chinu ntwani? ³¹ Aneko kulilanga akuluvetu vâlile chakulya chichêmwa ‘Mana,’ chakulya chilandêne na nkate, malinga chiilembwije Mmalemba Lanaswe kuva, ‘Ávalisije nkate uhalêke kulihunde.’ ”

³² Yesu nkuvahaulila kuchidoni, “Nangu nînnyaulilanga uhiu kuva, Musa nanga panampele mwenu nkate uhalôka kulihunde, henga Atatangu nni amwîng'a mwenu nkate uhiu uhalôka kulihunde. ³³ Kwa kuva, nkate wauhumya Nnungu nni ayula asulupûka kuhaloka kulihunde, na nni avêng'a vanu va pachilambo umi.”

³⁴ Avala vanu nkunnyaaulila Yesu kuchidoni, “Nang'olo, hwetu tûnakuyuwa utwing'e nkate anewo maduva lammalele.”

³⁵ Yesu nkuvahaulila kuchidoni, “Nangu njo nkate wene uvatênda vanu vâave na umi. Aîda kwang'une akambekuva na indala mwiko, na angukulupîla nangu akambekuva na inyota mwiko. ³⁶ Henga nangu naninnyaaulilanga mwenu kuva, ikânava mûningwona, wala nanga pamungukulupila. ³⁷ Vanu vammalele vâning'à Atata vâmbeida kwang'une, na ayula aîda kwang'une mwiko nikambemminganga. ³⁸ Kwa kuva, nangu ñnisulupuka kuhaloka kulihunde uchinga ngutende àlalá lalalembela ayula angutumîle, akee unatenda langúlembèlà nangu

nimwene. ³⁹ Lalalembela ngulatende ayula angutumîle nni alano, avala vanu vângupèlè nnannyahe kananga yumo, henga nivafufule vammalele nniduva lya ntululilo wa chilambo. ⁴⁰ Kwa kuva, chalembela Atatangu nni achino, kila munu ambemwôna Mwana wa Nnungu na kunkulupila ààve na umi ukee na ntululilo, na nangu nguchininfufule munu aneyo nniduva lya ntululilo wa chilambo.”

⁴¹ Bahi Vayahudi pavapilikene uchocho nkutandilika kuhinginika ing'anya Yesu áhawile kuva, “Nangu njo nkate usulupwîke kuhaloka kulihunde.” ⁴² Vanang'o nkuva uvatangola kuchidoni, “Kwani ayu tenda Yesu mwana wa Yusufu? Atatake na anyokwe hwetu tûnivamala! Vino nang'e àhulula dachi kuhaula kuva, ‘N̄nisulupuka kuhaloka kulihunde?’ ” ⁴³ Yesu nkuvahaulila kuchidoni, “Lekanga kuhinginikilanila mmene kwa mmene. ⁴⁴ Nanga munu àhulula kwida kwang'une akanachemwe na Atatangu angutumîle, na nangu nguchininfufule munu aneyo liduva lya ntululilo wa chilambo. ⁴⁵ Mmalemba la manabii ìlembwije kuva, ‘Vanu vammalele vàmbehundwa na Nnungu.’ Kila munu ampilikâna Atatangu na kulihunda kuhaloka kwanga nang'e, aneyo àida kwang'une. ⁴⁶ Aino ikee na mana kuva ànipwawa munu awahîte kumwona Atata, ikànave chihi nangu nguhâlêke kwa Nnungu, nangu njo nimmwêne Atata. ⁴⁷ Nangu n̄nnyaulilanga uhiu kuva, munu woheyo akulupîla àpata umi ukee na ntululilo. ⁴⁸ Nangu njo nkate uvatênda vanu vâàve na umi. ⁴⁹ Aneko

kulilanga anakuluvenu vánílya nkate‡ uhalêke kulihunde, henga váníhwa. ⁵⁰ Henga nangu njo nkate usulupûka kuhaloka kulihunde, uchinga munu woheyo ambeûlya anahwe. ⁵¹ Nangu njo nkate uvatênda vanu vâàve na umi, nkate usulupwîke kuhaloka kulihunde. Munu woheyo akàulya nkate auno, àmbekuva na umi ukee na ntululilo. Na nkate auno ni mmili wangu, unimbeuhumya kwajili ya vanu va pachilambo uchinga vapate umi.”

⁵² Bahi Vayahudi pavapilikene uchocho nku-tandilika kutahukana vene kwa vene uvachidoni, “Munu ayu àmbehulula dachi kutwing'a mmili wake tuulye?” ⁵³ Yesu nkuvahaulila kuchidoni, “Nangu nínnyaulilanga uhiu kuva, mwenu nkanaulye mmili wanga Mwana wa Munu na kukumbila myadi yake, bahi nkambekuva na umi nkati mwenu. ⁵⁴ Na munu woheyo aûlya mmili wangu na kukumbila myadi yangu, ààva na umi ukee na ntululilo, na nangu nguchininfufule munu aneyo nniduva lya ntululilo wa chilambo. ⁵⁵ Kwa kuva, mmili wangu nni chakulya cha uhiu, na myadi yangu nni chikumbilo cha uhiu. ⁵⁶ Munu woheyo aûlya mmili wangu na kukumbila myadi yangu, aneyo ànakumilana na nangu na nangu nakumilana na aneyo munu. ⁵⁷ Malinga Atata angutumîle chavele na umi, na nangu ngùuva na umi ing'anya yanga nang'e, uchocho munu woheyo angûlya nangu àmbekuva na umi ing'anya yang'une. ⁵⁸ Bahi auno nni

‡ **6:49** Apano Yohana àlèmbile Mana, na aneyo mana yalandene na nkate, njo mana Yesu àlilonjeledile mwene kuva nang'e nni nkate usulupwîke kuhaloka kulihunde.

nkate usulupwîke kuhaloka kulihunde, henga ukee muchi chakulya chichêmwa ‘Mana’ inasulupwike kuhaloka kulihunde, ivachilya anakuluvenu akula kulilanga. Pamo na kulya Mana aneyo, vammalele vânihwanga, henga munu ambeûlya nkate auno àmbekuva na umi ukee na ntululilo.”⁵⁹ Yesu átangwele malove anelo pánavele nkùhunda muing'ande ya kunnyuwila Nnungu, aneko ku Kapelinaumu.

Malove lavêle na umi ukee na ntululilo

⁶⁰ Bahi vanu vohe muavala vakuhundwa vake pavapilikene uchocho, nkuhula kuchidoni, “Malove ala lànikamajanga! Munu ntwani ambehulûla kulapwechela?” ⁶¹ Yesu nkumala kuva vakuhundwa vake vânahinginika ing'anya ya malove anelo, nkuvauja kuchidoni, “Dachi, malove alano lànanchima? ⁶² Bahi ìmbekuva dachi pamumbemwona Mwana wa Munu wakwela kavila kulihunde, pachinu panavele mwanda ntandi? ⁶³ Umumu Wanaswe nni avêng'a vanu umi, vanu nanga pavahulula kutenda uchocho. Na malove laninnyaulidile mwenu nni la Umumu Wanaswe, na làvele na umi. ⁶⁴ Henga pàvele vanu vanji mmwenu vakákulupila.” Na Yesu átangwele uchocho kwa kuva ánivamala chíandilikè vanu avala vakambenkulupila na ayula ambentengelêka. ⁶⁵ Yesu nkuhweneha kuvahaulila kuchidoni, “Njo mana nangu nínnyaulidile kuva, nanga munu àhulula kwida kwang'une bila kuhululihwa na Atatangu.”

⁶⁶ Ing'anya ya malove anelo, vanu vohe vachinkulupîla nkunnekanga, na nanga pavanannondwele kavila Yesu. ⁶⁷ Anepo

Yesu nkuvauja avala vakuhundwa kumi na mbili kuchidoni, “Dachi, na mwenu uchocho ñnembeukananga?” ⁶⁸ Petulo nkunnyang'ula Yesu kuchidoni, “Nang'olo, hwetu tùmbehwena kwakinani? Wako nni uvêle na malove lavêng'a vanu umi ukee na ntululilo. ⁶⁹ Hwetu tùnimala na kukulupila kuva wako nni ayula Wanaswe ahalêke kwa Nnungu.” ⁷⁰ Yesu nkuvayang'ula kuchidoni, “Dachi, nangu nikee nintandwêle mwenu kumi na mbili? Henga yumo mmwenu àlojwa na Ibilisi!” ⁷¹ Yesu átangwele malove anelo wamwamba Yuda mwana wanga Simoni Isikaliote, kwa kuva nang'e nni ambentengelêka ikànavá ávele yumo wa avala kumi na mbili.

7

Yesu na anung'unuvake

¹ Bada ya anelo, Yesu nkupita waonga nchilambo cha ku Galilaya. Akanatamwije kwonga chilambo cha ku Yudeya, ing'anya vakulu va Vayahudi vákudungidile kummwalala. ² Bahi Sikukuu ya Vayahudi íchêmwa, Sikukuu ya Migongwe, yávele pepi kukamola, ³ bahi anung'unuvake Yesu nkunnyaulila Yesu kuchidoni, “Uka apano uhwene ya ku Yudeya, uchinga vakuhundwa vako vakalone lutenda. ⁴ Munu alembêla amaikane, akátenda vitukutuku vyake kwa sili. Bahi ikàva ùtenda vitukutuku avi, bahi lilanguje kwa vanu va pachilambo.” ⁵ Ata anung'unuvake Yesu navanang'o nanga pavanankulupidile. ⁶ Yesu nkuvahaulila kuchidoni, “Uhiku wangu ulembelêwa, ukánambikamola. Henga kwenu mwenu kila

uhiku ùnafala. ⁷ Vanu va pachilambo vakáhulula kummenga mwenu, henga vânguvenga nangu ing'anya nangu nashuhudila kuva, lavatendanga lànihakalanga. ⁸ Mwenu hweneng'ana kusikukuu aneyo. Henga nangu nikambekwida kusikukuu aneyo, kwa kuva uhiku ukatapêle kwang'une ukánambikamola.” ⁹ Yesu patangwele malove anelo, nkuisalila chihi nchilambo uchila cha ku Galilaya.

Yesu àhwena ku Yelusalemu ku Sikukuu ya Migongwe

¹⁰ Anung'unuvake pavaukile uhwena ya kusikukuu, Yesu nanang'e nkuhwena, henga ápite chihi kwa sili bila kulilanguja kwa vanu. ¹¹ Aneko kusikukuu, vakulu va Vayahudi nkuva uvantaha Yesu akuno uvaujana kuchidoni, “Kwani ayu munu àvele kwachi?”

¹² Mmakuwa àlalá la vanu múvele na manyinyi lachinnyamba Yesu. Vanu vanji váhaua kuchidoni, “Yesu nni munu wambone.” Na vanu vanji váhaua kuva, “Yesu akávele munu wambone! Nang'e àvalambila chihi vanu.”

¹³ Henga nanga munu analingile kutangola habali dyanga Yesu palangele, kwa kuva vávayopa vakulu va Vayahudi.

¹⁴ Bahi paihwikile ching'ati sikukuu, Yesu nkuinjila nnuwani lwa Ing'ande yanga Nnungu nkutandilika kuhunda. ¹⁵ Anepo Vayahudi pavapilikene mahundo lake, nkukangana namene uvachidoni, “Munu ayu àipete dachi elimu malinga ayi akuno akasomilè?” ¹⁶ Yesu nkuvayang'ula kuchidoni, “Mahundo lánguhûnda

nangu lakávele langu, ila ni la ayula angutumîle. ¹⁷ Munu woheyo akàlembela kutenda lalalembela Nnungu, achiamale kuva mahundo langu làhaleke kwanga Nnungu, au ngùtangola chihi kwa ding'ano dyangu nimwene. ¹⁸ Munu atangôla chihi kwa ding'ano dyake mwene, aneyo àtaha chihi imbili yake mwene. Henga munu ayula atâha imbili ya ayula antumîle, aneyo nni wa kukulupika, na wala nanga palambila. ¹⁹ Dachi, Musa akanampele mwenu Sheliya? Henga wala nanga munu yumo mmwenu aikamûla Sheliya aneyo. Ing'anya ntwani mùlembela munguwalale?" ²⁰ Bahi avala vanu nkunyang'ula kuchidoni, "Wako ùvele na nanndenga! Nnani akudungidîle ukuwalala?"

²¹ Yesu nkuvayang'ula kuchidoni, "Nangu ngútendile lisaibu limo, na mwenu mmammalele mmenkuhemwa. ²² Mwenu mùvayalula vanu ata Liduva lya Kuyewelega ing'anya Musa ámpéle mwenu amuli ya kuyalula. Nangu nìnyaulilanga uhiu kuva, amuli aneyo ikanahaleke kwanga Musa, ila íhaleke kwa anakuluvenu. ²³ Bahi ikàva mùnahulula kunnyalula munu Liduva lya Kuyewelega uchinga Sheliya yanga Musa inalumulwe, mwadachi mùnguvisija nangu ing'anya ya kunnanya munu Liduva lya Kuyewelega? ²⁴ Lekanga kuhukumu kwa kupamipamila, henga ìembelewa muhukumu kwa haki."

*Dachi, Yesu njo Kilisto?**

* **7:24** Maeleso layâmba Kilisto, lola Yohana 1:41.

²⁵ Bahi vanu vanji va ku Yelusalemu nkuhaua kuchidoni, “Dachi, ayu munu akee uvantaha uchinga vammwalale? ²⁶ Hambi lola, àtangola chihi palikuwa lya vanu na wala nanga munu annyaulila lilove lyohelyo! Dachi, ìnahululika kuva vakulu navanang’o vànimala kuva, muhiu ayuno njo Kilisto? ²⁷ Henga kwahaloka ayu munu hwetu tùnikumala. Na Kilisto pambeida nanga munu ambemâla pachinu páhalèkè!”

²⁸ Bahi Yesu pánavele nnuwani lwa Ing'ande yanga Nnungu wahunda, nkunonoha lidi nkuhaua kuchidoni, “Mwenu mùningumala, na kunguhaleke mùnikumala! Nangu nìkaidile kwa mamulaka langu nimwene, henga ayula angutumîle nni wauhiu, na mwenu nanga pamummaite. ²⁹ Henga nangu ònimmalala, kwa kuva ngùhaleke kwanga nang’e, nanang’e nni angutumîle nangu.”

³⁰ Anepo vanu nkulembela vankamule Yesu, henga nanga munu analingile kunkamula, kwa kuva uhiku wake wa kukamulwa wávele ukànambikamola. ³¹ Vanu vohe nnikuwa lya vanu vánavele apala, nkunkulupila Yesu, nkuva uvahaua kuchidoni, “Pámbeidà Kilisto tuchitummale, kwa kuva àmbetenda masaibu lohe. Na ayu munu àtenda masaibu lohe, bahi ìnahululika kuva ayu njo Kilisto.”

³² Mafalisayo nkupilikana malove lavachitangola vanu kumwamba Yesu. Bahi makuhani vakulu na Mafalisayo nkuvatuma valinsi vakankamule Yesu. ³³ Yesu nkuhaua kuchidoni, “Nangu nìmbekuwa pamo na mwenu kwa mahiku kadiki, koka nguhwene

kwanga ayula angutumîle. ³⁴ Mùmbengutaha, henga nkambengwona, kwa kuva pachinu panimbekuwa mwenu nkambehulula kuhwika.”

³⁵ Vakulu va Vayahudi nkutandilika kuujana vene kwa vene, uvachidoni, “Ayu munu àmbehwena kwachi kutukambehulula kumwona? Dachì, àmbehwena kwa Vayahudi vamwadilikêne mmilambo vya vanu vakávele Vayahudi, akavahunde vanu vakávele Vayahudi?”

³⁶ Àvele na mana ntwani páhaùlà kuva, ‘Mùmbengutaha, henga nanga pamumbengwona, na pachinu panimbekuwa nangu, mwenu nanga pamumbehulula kuhwika?’ ”

³⁷ Liduva lya ntululilo lya sikukuu aneyo, liduva lîva likulu namene musikukuu aneyo, Yesu nkuimila nkunonoha lidi wachidoni, “Munu woheyo avêle na inyota aide kwang'une akumbile. ³⁸ Malinga Malemba Lanaswe chilahaula kuva, munu woheyo angukulupîla nangu, dihunde dya medi lavêng'a vanu umi òmbekulula kuhaloka muntima mwake!”

³⁹ Yesu átangwele malove anelo wamwamba Umumu Wanaswe kuva, avala vankulupidîle nang'e vachivampwechelele. Mahiku anelo, Umumu Wanaswe ávele akànambikamola, kwa kuva Yesu ávele akànambikwinjila muukulu wake.

⁴⁰ Vanu vanji nnikuwa alila pavapilikene malove anelo nkuhaua kuchidoni, “Muhiu, ayuno munu nni nabii achilolêwa kwida!” ⁴¹ Vanu vanji nkuhaua kuchidoni, “Ayuno nni Kilisto!” Henga vanu vanji nkuhaua kuchidoni, “Nanga, ìmbehululika dachi Kilisto ahaloke ku Galilaya?”

⁴² Dachì, Malemba Lanaswe lakáhawile kuva,

Kilisto àmbevele kwa muudukulu wa Nfalume Daudi, muimanga ya Betelehemu, imanga yavele kwejije Daudi?”⁴³ Bahi vanu vánavele apala palikuwa nkutandilika kuyavanyika ing'anya ya Yesu.⁴⁴ Vanu vanji nkulembela vankamule Yesu, henga nanga analingile kunkamula.

Vakulu va Vayahudi vakánkulpila Yesu

⁴⁵ Bahi avala valinsi pavauyang'ene, makuhani vakulu na Mafalisayo, nkuvauja kuchidoni, “Ing'anya ntwani mukáidinawe?”⁴⁶ Valinsi nkuyang'ula kuchidoni, “Hwetu tukánambimwona munu atangôla muchi chatangola ayula munu!”⁴⁷ Bahi Mafalisayo nkuvauja kuchidoni, “Dachi, na mwenu uchocho mùnikumbika?”⁴⁸ Dachi, alida muvakulu vetu au Mmafalisayo ankulupidîle nang'e?”⁴⁹ Henga likuwa alino lya vanu vakaimaîte Sheliya ya Musa vânilaniwa na Nnungu!”

⁵⁰ Nfalisayo yumo uvanchema Nikodemo, anammwenedile Yesu nachilo, nkuvahaulila kuchidoni,⁵¹ “Dachi, Sheliya yetu inatuluhusu kunnyukumu munu kabla tukánambimpilikanila hoti na kumala chatendile?”⁵² Vanang'o nkunyang'ula kuchidoni, “Dachi, na wako uchocho uhaleke ku Galilaya? Bahi hwena ukatahe Mmalemba Lanaswe, uchiulole kuva nabii akambehloka ku Galilaya!”

⁵³ Bahi nkuukananga, kila munu nkuhwena kukaya kwake.

8

*Mmahe uvankamwile ugoni**

¹ Yesu nkuhwena ku Lichinga lya Miseituni.
² Bahi liduva lipapete, ulyamba na mambumbu Yesu nkuhwena kavila nnuwani lwa Ing'ande yanga Nnungu. Vanu vammalele nkummwenela, nang'e nkuikala, nkutandilika kuvahunda.
³ Vakúhunda Sheliya yanga Musa na Mafalisayo, nkumpelekejija Yesu mmahe yumo uvankamwile ugoni, nkumwimija muyo mwa vanu vammalele.
⁴ Bahi nkunnyaulila Yesu kuchidoni, “Nkúhunda, ayuno mmahe vankamwile ugoni. ⁵ Mu Sheliya yetu, Musa ánitumalisa kuva, nkongwe malinga ayu apanywe mayanga, mpaka ahwe. Hambi wako wamba dachi?” ⁶ Avala vanu vátangwele malove anelo uvanninga chihi Yesu, uchinga vapate ing'anya ya kunsitaki. Henga Yesu nkutepa na kulemba muulongo kwa chala chake.
⁷ Pavahalijije kummuja, Yesu nkuhinamuka, nkuvahaulila kuchidoni, “Munu woheyo akávele na sambu nnikuwa lyenu, bahi ààve ntandi kunnyelangila mmahe ayu liyanga.” ⁸ Anepo Yesu nkutepa kavila nkuva walemba muulongo.
⁹ Pavapilikene malove anelo, vanu vammalele nkutandilika kuukananga yumo-yumo, na vasele nni vánavele vatandi kuukananga. Vammalele nkuukananga nkuisalila chihi Yesu na ayula mmahe anaimidile muyo mwake. ¹⁰ Yesu painamwike nkummuja ayula mmahe kuchidoni, “Vanu vanaimilenge apa vavelenge kwachi? Dachi,

* **8:** Mmalemba la kala namene, misitali ya 7:53-8:11 ikapali.

nanga munu ahawîle kuva ùlembelewa uhwe?”
 11 Ayula mmahe nkuyang'ula kuchidoni, “Wala nanga munu, Nang'olo!” Bahi Yesu nkunnyaulila ayula mmahe kuchidoni, “Na nangu uchocho nikákuhukumu. Wako hwena chihi, henga unauyile kavila kutenda sambi.”

Yesu njo nng'anje wa chilambo

12 Yesu nkuvahaulila kavila vanu kuchidoni, “Nangu nni Unene† nguhûmya nng'anje kwa vanu va pachilambo. Ambengupapâta nangu akambekwonga nnupi, ila àmbekuva na nng'anje uhûmya umi.”

13 Bahi Mafalisayo nkunnyaulila Yesu kuchidoni, “Ushahidi wako ukákulupilwa kuva wa uhiu, kwa kuva wako ulishuhudila chihi umwene.” 14 Yesu nkuvayang'ula kuchidoni, “Ata kungulishuhudila nimwene, henga ushahidi wangu nni wauhiu, kwa kuva, nangu ñnipamala pachinu panguhaleke na panguhwena. Henga mwenu mukámaite pachinu panguhaleke wala panguhwena. 15 Mwenu mûhukumu chihi kwa ding'ano dya chimunu, henga nangu nanga paninnyukumu munu. 16 Ata nikáhukumu, hukumu yangu ni ya uhiu, kwa kuva, nangu nikáhukumu weka, ila Atata angutumîle àvele pamo na nangu. 17 Na mu Sheliya yenu ñnilembwa kuva, ushahidi wa vanu vavili ùnakulupilwa kuva nni wa uhiu. 18 Nangu ngùlishuhudila nimwene, na Atata angutumîle nanang'e uchocho ànangushuhudila.” 19 Bahi vanang'o nkummuja kuchidoni, “Atatako wako àvele

† 8:12 Maeleso layâmba Nangu nni Unene, lola Yohana 4:26.

kwachi?" Yesu nkuvayang'ula kuchidoni, "Mwenu nanga pamungumaite nangu, na wala nanga pamummaite Atatangu. Henga kuikavele umungumala nangu, bahi mukanimmala na Atatangu."

²⁰ Yesu átangwele malove anelo pachihunda nnuwani lwa Ing'ande ya Nnungu pepi na pachinu palavele masanduku la sadaka. Na wala nanga munu anahulwile kunkamula, ing'anya uhiku wake wa kukamulwa wávele bado ukánambikamola.

Kunguhwena nangu mwenu nkáhulula kuhwika

²¹ Bahi Yesu nkuvahaulila kavila kuchidoni, "Nangu mbènkuhwena, na mwenu mùmbugutaha, henga mwenu mùmbekuhwa ing'anya ya masambi lenu. Na kunguhwena nangu, mwenu mukáhulula kuhwika." ²² Bahi vakulu va Vayahudi pavapilikene malove anelo nkuchidoni, "Patangola kuva, 'Kunguhwena nangu mwenu mukáhulula kuhwika.' Dachi, àlembela aliwalale mwene?" ²³ Bahi Yesu nkuvahaulila kuchidoni, "Mwenu mùhaleke upano pahi, henga nangu ngùhaleke muha. Mwenu ni mmanu mmapachilambo achino, henga nangu níkávele wa pachilambo achino. ²⁴ Njo mana nínyaulidile kuva, mùmbekuhwa ing'anya ya masambi lenu. Na ikáva nanga pamumbekulupila kuva, 'Nangu nni Unene,† muhiu mùmbekuhwa ing'anya ya masambi lenu." ²⁵ Bahi vanang'o nkummuja kuchidoni,

† **8:24** Kwa kutangola malove alano "Nangu nni Unene," Yesu ánalitambulanga kwa kutumila lina lyanatumidile Nnungu kulitambulanga nchitabu cha Kuuka 3:14.

“Kwani wako nnani?” Yesu nkuvayang'ula kuchidoni, “Nangu njo ayula uninannyaulidile kutandiki patandi. ²⁶ Nangu ngùvele na malove lohe la kutangola kumwamba mwenu na la kunnyukumu mwenu. Henga ayula angutumîle nangu nni wauhiu, na nangu nìvahaulila vanu va pachilambo àlalá langupilikene kuhaloka kwanga nang'e.”

²⁷ Henga avala vanu wala nanga pavanaelewije kuva Yesu àtanganavo kumwamba Atatake wa kulihunde. ²⁸ Bahi Yesu nkuvahaulila kuchidoni, “Pamumbennyanyula Mwana wa Munu muha munsalaba, anepo njo pamumbemala kuva, ‘Nangu nni Unene,’§ na nni pamumbemala kuva, nanga chinu chingútênda kwa ding'ano dyangu nimwene, ila ngùtangola chihi àlalá langúhundíle Atata. ²⁹ Na ayula angutumîle àvele pamo na nangu, wala akángulekile weka, ing'anya maduva lammalele ngútenda lankatapaîla.” ³⁰ Bahi pachitangola malove anelo, vanu vohe váninkulupila.

Vana vanga Nanchindenga

³¹ Bahi Yesu nkuvahaulila avala Vayahudi vankulupidíle kuchidoni, “Mwenu mukàlakamula mahundo langu, muhiu mùmbekuva mmakuhundwa vangu. ³² Anepo njo pamumbeumala uhiu, na anewo uhiu ùmbentenda mukombolewe.” ³³ Bahi avala vanu nkunnyang'ula Yesu kuchidoni, “Hwetu nni tuvanu tùvá lukolo lwanga Iblahimu,

§ 8:28 Maeleso layâmba Nangu nni Unene, lola Yohana 4:26.

na tukánambikuva tuvatumwa tùvá munu woheyo. Hambi wako ùvele na mana ntwani pauhaua kuva, tuchitukombolewe?” ³⁴ Yesu nkuvayang'ula kuchidoni, “Nangu nìnyaulilanga uhiu kuva, kila munu atênda sambi ni ntumwa wa sambi. ³⁵ Ntumwa nanga pavalangiwa kuva mwanafamilya maduva lammalele, henga mwana ànavalangiwa kuva mwanafamilya maduva lammalele. ³⁶ Mwana wa Nnungu akànkombola mwenu, bahi muchimukombolewe mwalehu. ³⁷ Nangu ñnimala kuva, mwenu ni mmanu mma lukolo lwa Iblahimu. Henga mùkudungila munguwalale ing'anya mwenu nkálatamwanga mahundo langu laikale mmitima yenu. ³⁸ Nangu ngùlatangola chihi àlalá lanilawene kwa Atatangu, henga mwenu mùlatenda àlalá lamulapilikene kwa atatawenu.”

³⁹ Bahi avala vanu nkunnyang'ula Yesu kuchidoni, “Hwetu nni tuvanu tùvá lukolo lwanga Iblahimu.” Yesu nkuvayang'ula kuchidoni, “Mwenu mukàchiva mmanu mma lukolo lwanga Iblahimu, mukanilatenda àlalá lachilatenda Iblahimu. ⁴⁰ Hambi nangu nìnyaulidile uhiu unguupilikene kwa Nnungu, pamo na anelo mwenu mùkudungila mumbwalale. Henga Iblahimu nanga panatendile uchocho! ⁴¹ Mwenu mùlatenda àlalá lalatenda atatawenu.” Vanang'o nkunnyang'ula Yesu kuchidoni, “Hwetu tukee tuvana tuva halamu! Hwetu tùvele chihi na atata yumo bahi, yani Nnungu.” ⁴² Bahi Yesu nkuvahaulila kuchidoni, “Kwikavele Nnungu wava Atatawenu, mukaningutamwa nangu, kwa kuva, nangu ngùhaleke kwa Nnungu, na hambu

ngùvele apano. Nangu nanga panguidile kwa mamulaka langu nimwene, ila kwa mamulaka la ayula angutumîle. ⁴³ Mwadachi mwenu makálaelewa malove lángutangôla? Mwenu mukálaelewa malove langu ing'anya mukáhulula kulapwechela mahundo langu. ⁴⁴ Mwenu njo mmana mma atata wenu Ibilisi na mùlembela chihi kutenda àlalá lalalembela atatawenu. Nang'e nni nkúwalala maduva lammalele kutandikila patandi, nang'e nanga paendâna na uhiu, kwa kuva uhiu ukapali nkati mwake. Palambila, àtangola chihi itangodi yavelekwejije nayo, kwa kuva, nang'e ni nkúlambila na nni atata wa aneko kulambila. ⁴⁵ Henga nangu ngùtangola chihi uhiu, na njo mana mwenu nkángukulupila! ⁴⁶ Alida mmwenu ahulûla kumaiha kuva nangu ngùvele na sambu? Na ikàva ngùtangola uhiu, mwadachi nkángukulupila? ⁴⁷ Munu wanga Nnungu ànalapilikanila malove langa Nnungu. Henga mwenu nanga pamupilikanila ing'anya mwenu mukee mmanu mma Nnungu.”

Iblahimu kabla akànambivele kwa Yesu ànipwawa

⁴⁸ Vayahudi nkunyang'ula Yesu kuchidoni, “Dachi, hwetu tukáhawile uhiu kuva wako ni Nsamaliya na kuva wako ùvele na nanndenga?” ⁴⁹ Bahi Yesu nkuvayang'ula kuchidoni, “Nangu nikávele na nanndenga, ila nìmweshimu Atatangu, henga mwenu ñnanguvenga. ⁵⁰ Nangu nikálitahija ukulu wangu nimwene, ila ànipwawa yumo autâha ukulu anewo kwajili yangu, nanang'e nni nkúhukumu. ⁵¹ Nangu nìnnyautilanga uhiu kuva, munu woheyo akàlakamulila malove

langu, aneyo munu akámbekehwa.” ⁵² Bahi Vayahudi nkuhaua kuchidoni, “Hambi hwetu tûnimala kuva wako ùvele na anamindenga! Iblahimu ánihwa, na manabii na vanang’o váníhwa, na wako ùhaua kuva, ‘Munu woheyo akàlakamulila malove langu, aneyo akámbekehwa mwiko!’ ⁵³ Dachi, wako ni nkulu kumpunda anakulwetu Iblahimu? Nang’e na manabii váníhwa. Dachi, wako ùlitenda kuva nnani?” ⁵⁴ Bahi Yesu nkuvayang’ula kuchidoni, “Nangu nikàlitumbyanga nimwene, ukulu wangu ukee na mana. Henga Atatangu umumwamba mwenu kuva Nnungu wenu, aneyo nni angutumbyânga nangu. ⁵⁵ Mwenu nanga pamummaite, henga nangu ñnimmala. Na nikàhaua kuva, nanga pangummaite, ñimbelambila muchi mwenu. Henga nangu ñnimmala na nalakamula malove lake. ⁵⁶ Anakulwenu Iblahimu ánilulutila namene, akuno walolela kulyona liduva linimbekwida nangu, na paliwene liduva anelyo, ánihangalala.” ⁵⁷ Bahi Vayahudi nkunnyautila Yesu kuchidoni, “Wako wala ukánambikuva na vyaka amsini, hambì ùhaudachi kuva ùnimwona Iblahimu?” ⁵⁸ Yesu nkuvahaulila kuchidoni, “Nangu ñinnyautilanga uhiu kuva, Iblahimu kabla akànambivelekwa nangu nanipwawa, kwa kuva, ‘Nangu nni Unene.’** ” ⁵⁹ Bahi Vayahudi nkulokotanga mayanga uchinga vammwalale Yesu kwa kunnyalangila mayanga, henga Yesu nkupihwa, nkuhuma nnuwani lwa Ing’ande ya

** 8:58 Maeleso layâmba Nangu nni Unene, lola Yohana 4:26.

Nnungu.††

9

Yesu ànnamya munu aputêle meho

¹ Bahi Yesu pachipita, nkumwona munu yumo aputêle meho kutandikila pavelekwejije.

² Vakuhundwa vake nkummuja kuchidoni, “Nkúhunda, alida atendîle sambi, nni ayuno aputêle meho au vammalêke, mpaka avelekwe aputèlè meho?”

³ Bahi Yesu nkuvayang'ula kuchidoni, “Ayu munu akávelekwejije aputèlè meho ing'anya ya sambi yake au sambi ya vammalêke. Henga àvele uchocho uchinga matenda Nnungu laonekane kupitila nang'e.

⁴ Kwa kuva, muhi ùvechinkuhweneha, bahi tùlembelewa tulakole madengo la ayula angutumîle, kwa kuva, chilo chivenkwida, uhiku wakahulula munu kukola madengo.

⁵ Pangupwawije pachilambo, nangu nni nng'anje wa pachilambo.”

⁶ Bahi Yesu pamalidile kutangola malove anelo, nkusuna mata pahi, nkulamunyanga na ulongo kuva litope, nkumpakala ayula munu aputêle, mmeho.

⁷ Pamalidile kumpakala, nkunnyaaulila kuchidoni, “Hwena ukakalave medi nnitanda lya Siloamu,” mana ya lina alino ni “Atumwîje.” Bahi ayula munu aputêle, nkuhwena kulitanda unakalava medi, nkuuya aneko akuno walola.

†† **8:59** Vayahudi vambényalangila Yesu mayanga ing'anya ya kulitambulanga nang'e kuva Nnungu, apala patangwele kuva, “Nangu nni Unene.” Lola nchitabu cha Kuuka 3:14.

⁸ Bahi avandikani mwave na avala vachimwôna anepo patandi wayuwayuwa, nkuva uvatangola kuchidoni, “Kwani ayu munu akee ayula achiikâla pahi wayuwayuwa?” ⁹ Vanji nkuchidoni, “Nni nang'e.” Na vanji nkuchidoni, “Valandene chihi akee nang'e.” Henga mwene nkuchidoni, “Nni nangu!” ¹⁰ Bahi vanu nkummuja kuchidoni, “Hambi ùpete dachi kulola?” ¹¹ Nang'e nkuvayang'ula kuchidoni, “Ayula munu uvanchema Yesu, ámunyenge litope, nkungupaka mmeho, nkunguhaulila kuchidoni, ‘Hwena ukakalave medi kulitanda lya Siloamu.’ Nangu nkuhwena unakalava, na pangukaleve àlálá medi, nkùpata kulola.” ¹² Bahi avala vanu nkummuja kavila kuchidoni, “Munu wene àvele kwachi?” Nang'e nkuvayang'ula kuchidoni, “Nangu nikámaite kwavele!”

Mafalisayo vâuja namuna chalamile ayula munu anaputele meho

¹³ Bahi vanang'o nkumpelekeja kwa Mafalisayo ayula munu anaputele meho. ¹⁴ Na anelyo liduva lyanamunyenge Yesu litope nkunnamya ayula munu anaputele meho, lívele Liduva lya Kuyewelega. ¹⁵ Mafalisayo navanang'o nkutandilika kummuja ayula munu anaputele meho namuna chapete kulola. Nang'e nkuvayang'ula kuchidoni, “Ángupakele litope mmeho, nangu nkunakalava medi, na hambu mbènkulola.” ¹⁶ Bahi Mafalisayo vanji nkuhaua kuchidoni, “Aneyo munu nanga pahalèkè kwa Nnungu, kwa kuva, nanga paikamula sheliya ya Liduva lya Kuyewelega.” Na vanji

nkua uvachidoni, “Ìhululika dachi munu avêle na masambi kutenda vimaiho vya masaibu malinga ala?” Nkutandilika uyavanyika. ¹⁷ Bahi Mafalisayo nkummuja kavila ayula munu kuchidoni, “Kwa kuva nang'e nni akutendîle ulole, hambi wako uchidachi kwamba aneyo munu?” Nang'e nkuvahaulila kuchidoni, “Nang'e ni nabii!”

¹⁸ Henga vakulu va Vayahudi vanang'o nanga pavanakulupidile kuva munu aneyo áputele meho na hambi ànalola, bahi nkubidi vavacheme vammalêke ayula munu apête kulola. ¹⁹ Pavakamwele, nkuvauja kuchidoni, “Dachi, ayuno nni mwanawenu umunnyaula kuva ávelekwejije akuno aputèle meho? Hambi, àpete dachi kulola?” ²⁰ Bahi avala vammalêke nkuyang'ula kuchidoni, “Hwetu tûnimala kuva ayuno nni mwanawetu anavelekwejije aputèle meho. ²¹ Henga hwetu nanga patumaite namuna chapete kulola, na wala nanga patummaite aneyo munu antendîle alole. Na kwa kuva nang'e nkulungwa, bahi mmujange achiayang'ule mwene.” ²² Avala vammalêke, vátangwele uchocho ing'anya ya kuvayopa vakulu va Vayahudi, kwa kuva, vakulu va Vayahudi vánípatana kuva, munu woheyo ambennyambukîla Yesu kuva njo Kilisto*, àmbevingangwa muing'ande ya kunnyuwila Nnungu. ²³ Njo mana avala vammalêke, vâhawile kuva, “Nang'e nni munu nkulungwa, mmujange mwene.”

²⁴ Bahi vanang'o nkunchema kavila ayula

* **9:22** Maeleso layâmba Kilisto, lola Yohana 1:41.

munu anaputele meho, nkunnyaulila kuchidoni, “Hambi tangola uhiu kwa kunnyopa Nnungu. Hwetu tùmimala kuva ayuno munu àvele na masambi.” ²⁵ Nang'e nkuvayang'ula kuchidoni, “Nangu nikákameke kuva nang'e nni munu avêle na masambi. Henga nangu ngùmaite chihi chinu chimo, kuva ngúputele meho, na hambu mbènkulola.” ²⁶ Bahi vanang'o nkummuja kavila kuchidoni, “Àkutendeledile chamani? Àkulamije dachi meho lako?” ²⁷ Nang'e nkuvayang'ula kuchidoni, “Nangu tayali ñninnyaulilanga, henga mwenu nkanatamwije kungupilikanila. Hambi mwadachi mùlembela ninnyaulile kavila? Dachi, na mwenu mùlembela mùùve mmakuhundwa vake?” ²⁸ Bahi vanang'o nkuntangolela malove lahakalenge na nkuchidoni, “Wako nni nkuhundwa wake, henga hwetu nni tuvakuhundwa vanga Musa! ²⁹ Hwetu tùmimala kuva Nnungu átangwele na Musa, henga ayuno munu tukámaite kwahaleke!” ³⁰ Nang'e nkuvayang'ula kuchidoni, “Achino nni chinu cha kukanganya! Mwenu mùhauila kuva mukámaite kwahaleke, henga nang'e nni angutendîle nangu ngulole! ³¹ Hwetu tùmimala kuva Nnungu akávapilikanila vanu vavêle na masambi, henga àvapilikanila vanu vammalele vamweshîmu Nnungu na kutenda lalalembela. ³² Kutandikila pachiumbwije chilambo tukánambipilikanila kuva, ànipwawa munu awahîte kuntenda munu avelekwejîje aputèlè meho, alole. ³³ Kwikavele ayuno munu akàhaloka kwanga Nnungu, akanahulule kutenda chinu chohecho!” ³⁴ Bahi vanang'o nkunyang'ula kuchidoni, “Wako nni

umunu wa masambi kutandikila kuvelekwa kwako, hambi ùmbetuhunda dachi hwetu?” Bahi nkumminganga muing'ande ya kunnyuwila Nnungu.

Munu anaputêle meho ànkulupila Yesu

³⁵ Yesu nkupilikana kuva ayula munu anaputele meho ànivingangwa muing'ande ya kunnyuwila Nnungu. Bahi Yesu pakojene nawe nkummuja kuchidoni, “Dachi, wako ùnankulupila Mwana wanga Munu?” ³⁶ Ayula munu nkunnyang'ula Yesu kuchidoni, “Nang'olo, wako nguhaulile chihi, nang'e ni nnani uchinga ngupate kunkulupila.”

³⁷ Yesu nkunnyaulila kuchidoni, “Wako ùnimwona, na aneyo alonjêla na wako vino nni nang'e.”

³⁸ Ayula munu nkuchidoni, “Nang'olo, nangu nakulupila!” Bahi ayula munu nkunnyunamila Yesu, nkumwabudu.

³⁹ Bahi Yesu nkuchidoni, “Nangu ngùidile apano pachilambo unahukumu, uchinga vanu vaputêle meho valole, na valôla vaputale meho.”

⁴⁰ Mafalisayo vanji vânavele pamo na nang'e vânipilikana malove anelo, nkummuja Yesu kuchidoni, “Mwadachi wako ùhauila kuva hwetu tùputele meho?”

⁴¹ Bahi Yesu nkuvayang'ula kuchidoni, “Mwenu mukâchiva mmanu muputêle meho, mukânave na hatiya. Henga kwa kuva mùlyona kuva mùnalola, bahi masambi lenu làvechinkupwawa.”

10

Yesu àhumya nfano wa nchungu wambone

¹ Yesu nkuhaua kuchidoni, “Nangu nìnyaulilanga uhiu kuva, munu woheyo akáinjila nchitundu cha dingandolo kwa kupitila pannango, ila àchitikila chihi kwa kukwela nchitundu, nang'e nni nkwîva na nkúpalaula. ² Henga ayula ainjila kwa kupitila pannango wa chitundu, aneyo nni nchungwa wa angandolo. ³ Nlinsi wa chitundu ànanchimulila nnango nchungwa, na angandolo vànampilikana lidi lya nchungwa. Nchungwa ànavachema angandolo vake kila ungangolo kwa lina lyake, na kuvalodya pawelu. ⁴ Pávahùmýà pawelu, ànavalongolelela, na angandolo vànampapata ing'anya vànilimala lidi lyake. ⁵ Anevo angandolo mwiko vakambempapata nnyeni, ila vànantukuta kwa kuva nanga pavalimaite lidi lya nnyeni.” ⁶ Yesu ávahaulidile nfano anewo, henga vanang'o nanga pavanamaite mana lake.

Yesu njo nnango wa kuinjilila na nni nchungwa wambone

⁷ Bahi Yesu nkuhwenaha kavila kutangola wachidoni, “Nangu nìnyaulilanga uhiu kuva, nangu ngùvele muchi nnango wa chitundu cha angandolo. ⁸ Vammalele vangulongoledîle nni vakwîva na vakúpalaula, henga angandolo nanga pavanavapilikanidile. ⁹ Nangu nni nnango wa angandolo. Munu woheyo ainjila kwa kupitila kwang'une, àmbepohwa. Àmbeinjila nchitundu na kuhuma, na àmbepata vilyo. ¹⁰ Nkwîva páidà, àida chihi unaiva na kuwalala na kwondonganga. Henga nangu ùniida uchinga vanu vápate umi, umi wa uhiu mwalehu.

¹¹ Nangu ngùvele muchi nchunga wambone. Nchunga wambone ààva tayali kuhwa ing'anya ya angandolo vake. ¹² Munu wa chibaluwa, nang'e akee nchunga na wala akee mwene angandolo. Bahi palyona lihoaha ulihaloka, ànavaleka angandolo, mwene nkutukuta. Anepo lihoaha ànavabwilangila angandolo na kuvatenda vanji vahangalavane. ¹³ Aneyo munu ànatukuta kwa kuva, nang'e nni munu chihi wa chibaluwa na wala nanga pavajali angandolo. ¹⁴ Nangu njo nchunga wambone. Ñnivamala angandolo vangu, na vanang'o vàningumala, ¹⁵ malinga Atata changummaite nangu, na nangu chingummaite Atatangu. Uchocho nangu ngùvele tayali kuhwa ing'anya ya angandolo vangu. ¹⁶ Nangu ngùvele na angandolo vanji vakávele va chitundu achino, na ngùlebelewa nguidenavo, na vanang'o vàmbeplikana lidi lyangu, na kùmbekuva na likuwa limo lya angandolo na nchunga yumo.

¹⁷ Atatangu ànangutamwa, kwa kuva ngùvele tayali kuhwa uchinga nguutwale umi wangu kavila. ¹⁸ Nanga munu àhulula ungupakanyola umi wangu, nangu ngùuhumya umi wangu kwa kulembela chihi nimwene. Na ngùvele na mamulaka la kuuhumya umi wangu na kuutwala kavila. Uvila nni changulaijije Atatangu ngutende.”

¹⁹ Bahi ing'anya ya malove anelo, Vayahudi nkuyavanyika kavila. ²⁰ Vanu vohe muanevo nkuchidoni, “Muhiu ayu munu àvele na nanndenga na nni n'ding'apedi! Mwadachi mènmenkupilikanila?” ²¹ Henga vanu vanji nkuchidoni, “Malove latángôla ayu munu lakávele

la munu avêle na nanndenga. Dachi, nanndenga ànahulula kulakusumbula meho la vanu vaputêle meho?”

Vayahudi vânniyita Yesu

²² Bahi aneko ku Yelusalemu kúvele na Sikukuu ya Kuhimukila Kulimbuliwa kwa Ing'ande ya Nnungu. Na maduva anelo lávele maduva la chipwepwe. ²³ Bahi Yesu nkuva waonga nnupenu lwa Ing'ande ya Nnungu, luvachema Lupenu lwa Selemani. ²⁴ Bahi Vayahudi nkun'dinguka Yesu, nkummuja kuchidoni, “Dachi, hwetu tumbekuva utukwaliha mpaka chakani? Ikáva wako njo Kilisto, bahi tuhaulile unatupihe.” ²⁵ Bahi Yesu nkuvayang'ula kuchidoni, “Nangu naninnyaulilanga mwenu, henga nkákulupila. Vitendo vya masaibu vingútênda nangu kwa mamulaka la Atatangu nni uvyovyovy vinguhumîja nangu ushahidi.* ²⁶ Henga mwenu nanga pamungukulupila ing'anya nanga pamuvele mmangandolo vangu. ²⁷ Angandolo vangu vânalipilikana lidi lyangu, na nangu ñnivamala, na vanang'o vângupapata. ²⁸ Nangu ñiveng'a angandolo anevo umi ukee na ntululilo, na vanang'o mwiko vakambeyahika maduva lammalele, na nanga munu ambehulûla ungupakanyola mmakono mwangu. ²⁹ Atatangu angupêle anevo angandolo nni nkulu kupunda vammalele, na nanga munu ahulûla kuvapakanyola mmakono mwa Atatangu. ³⁰ Nangu na Atata nni chinu chimo.”

* **10:25** Maeleso layâmba lina, lola Yohana 1:12.

³¹ Bahi Vayahudi pavapilikene malove anelo nkulokotanga kavila mayanga uchinga vammwalale Yesu kwa kumpanya mayanga. ³² Yesu nkuvahaulila kuchidoni, “Nangu ninnangujije mwenu masaibu lohe lambone kuhaloka kwa Atatangu. Bahi nguhaulile, lisaibu ntwani limumbengupanyila nangu mayanga?” ³³ Vayahudi nkunyang'ula kuchidoni, “Hwetu tukakupanya mayanga ing'anya ya masaibu lambone lutendile, ila ing'anya ya kunkufulu Nnungu! Wako nni munu chihi, henga ùlitenda kuva Nnungu.” ³⁴ Bahi Yesu nkuvayang'ula kuchidoni, “Inilembwa Mmalemba lenu kuva, Nnungu áhawile kuva, ‘Mwenu ni milungu.’” ³⁵ Bahi Malemba Lanaswe lakáhululika kupukutangwa. Ikàva Nnungu ávachemile milungu vanu avala vánapete lilove lyake, ³⁶ hambi mwadachi mùhaura kuva nangu ninkufulu Nnungu panguhaura kuva nangu nni Mwana wa Nnungu? Atata àningutandola nangu kuva niwake na kungutuma pachilambo. ³⁷ Bahi ikàva nangu nanga pangukola madengo la Atatangu, bahi nnangukulupile. ³⁸ Henga ikàva ngùkola madengo la Nnungu, na mukátamwanga kungukulupila, bahi lakulupilange anelo masaibu uchinga mupate kumala na muhwenehe kumala kuva, Atata àvele nkati mwangu na nangu ngùvele nkati mwake.” ³⁹ Bahi Vayahudi nkulinga kavila kunkamula Yesu, henga Yesu nkuvapolonyoka mmakono lavo.

⁴⁰ Bahi Yesu nkuhwena kavila kung'ambo luhunde lwa Yoludani, pachinu pachivabatisija

vanu Yohana Nkúbatisa, nkuikala aneko. ⁴¹ Vanu vohe nkummwenela Yesu, nkuva uvahaula kuchidoni, “Yohana Nkúbatisa nanga panatendile lisaibu lyohelyo, henga malove lammalele lánatangwele Yohana kumwamba ayu munu nni muhiu.” ⁴² Na vanu vohe vánavele pachinu apala, nkunkulupila Yesu.

11

Kuhwa kwanga Lasalo

¹ Bahi pávele na munu yumo achiuúla, lina lyake Lasalo. Munu aneyo áikala chijiji cha ku Besaniya, chijiji chivachiikala anga Maliya na Masa alumbuvake Lasalo. ² Maliya ayuno njo anampakele Nang'olo Yesu mahuta na kumpukutanga mmadodo kwa ulindo wake. Na Lasalo nkuluwe Maliya nni ánavele n'gonjo. ³ Bahi alumbuvake Lasalo nkutuma ujumbe kwanga Yesu kunnyaulila kuchidoni, “Nang'olo, nnyanja wako ayula untamwa namene, ànauula!”

⁴ Bahi Yesu papilikene uchocho, nkuhauula kuchidoni, “Ntululilo wa ugonjo anewo ikambekuva chihi kuhwa, henga anewo ugonjo ùnimpata uchinga wonekane ukulu wanga Nnungu na kwa kupitila ugonjo anewo, Mwana wa Nnungu atumbyangwe.”

⁵ Yesu ánintamwa namene Masa na Maliya na Lasalo. ⁶ Henga Yesu papilikene kuva Lasalo ànauula, nkuhweneha kwikala maduva lanji mavili pachinu anepo. ⁷ Yesu nkuvahaulila vakuhundwa vake kuchidoni, “Tuhweneng'ane kavila chilambo cha ku Yudeya!” ⁸ Vakuhundwa

vake nkunnyaulila kuchidoni, “Nkúhunda, hambihambi Vayahudi vákudungidile vakupanye mayanga, vino mwadachi úhaua tuhwene kavila ukwokwo?”⁹ Yesu nkuvayang'ula kuchidoni, “Dachi, liduva limo tenda lívele na masaa kumi na mbili? Bahi munu akàonga muhi akambelikuvala. Munu aneyo àmbelola ing'anya pàvele na nng'anje wa chilambo achino.¹⁰ Henga munu akàonga chilo àmbelikuvala kwa kuva pakávele na nng'anje.”¹¹ Yesu pamalidile kutangola malove anelo, nkuvahaulila kuchidoni, “Nnyanja wetu Lasalo ànilala, henga nangu ngùhwena ùnamwimula.”¹² Vakuhundwa vake nkunnyaulila kuchidoni, “Nang'olo, ikàva ànilala, bahi achialame”¹³ Vanang'o vátenda kuva kulala luwono, kumbe nang'e áyamba kuhwa kwa Lasalo.¹⁴ Bahi Yesu nanga panavapihite, nkuvahaulila chihi mwandu kuva, “Lasalo ànihila,¹⁵ henga nangu nahangalala kwajili yenu kuva, nangu nikanapwawije aneko, uchinga mwenu mupate kukulupila. Hambi tuhweneng'ane kukaya kwake.”¹⁶ Bahi Tomaso, uvanchema Didimasi, nkuvahaulila vakuhundwa avake kuchidoni, “Na hwetu tuhweneng'ane tukahwe pamo na nang'e!”

Yesu njo Ufufulo na Umi

¹⁷ Bahi Yesu pahwikile aneko, nkukoja Lasalo avèlè munsati, na anelyo lívele liduva lya ncheche kutandikila liduva livansikile.¹⁸ Chijiji cha ku Bessaniya chívele pepi na ku Yelusalemu, mwanda wa kilomita dinatu.¹⁹ Na Vayahudi vohe váníkamola kukaya kwanga Maliya na Masa unavatuja ntima kwa nsiba wa Lasalo, nnumbwao.

20 Bahi Masa papilikene kuva Yesu àvenkwida, nang'e nkuhwena unachingamila, henga Maliya áisalidile chihi kukaya. 21 Masa nkunnyaaulila Yesu kuchidoni, “Nang'olo, kwikavele ùùva upano, nnumbwangu akanahile. 22 Henga ñnimala kuva, ata vino chinu chohecho chumbennyuwa Nnungu, achiakwing'e.” 23 Yesu nkunnyaaulila Masa kuchidoni, “Nnumbulo achiafufuke.” 24 Masa nkuyang'ula kuchidoni, “Ñnimala kuva, àmbefufuka liduva lya ntululilo, pavambefufuliwa vanu vammalele.” 25 Yesu nkunnyaaulila kuchidoni, “Nangu njo ufufulo na umi. Munu woheyo angukulupîla nangu, àmbekuva mumi ata kwahwa. 26 Kila munu aikâla nkati mwangu na kungukulupila, mwiko akambekuhwa. Dachì, ùnalakulupila alano?” 27 Masa nkunnyaaulila Yesu kuchidoni, “Elo Nang'olo, nangu nakulupila kuva wako njo Kilisto, Mwana wanga Nnungu, ayula achilolewa kwida pachilambo.”

Yesu ànfufula Lasalo

28 Masa pamalidile kutangola malove anelo, nkuhwena unanchema Maliya adadaye, nkunnyaaulila paweka kuchidoni, “Nkúhunda ànikamola, na anakuchema.” 29 Maliya papilikene uchocho, nkupiyanya kutakatuka, nkummwenela Yesu. 30 Na Yesu ávele bado akànambikamola pachijiji, ávele chihi upala panapite Masa unachingamila. 31 Avala Vayahudi vánavele kukaya pamo na Maliya uvantuja ntima, pavammwene Maliya wapiyanya kutakatuka na kuhuma pawelu, nkunnondola. Vanang'o vátenda kuva àhwena kunsati unakuta.

³² Bahi Maliya pakamwele apala pávèlè Yesu, nkutindivala malundi muyo mwanga Yesu, nkunnyaulila kuchidoni, “Nang'olo, kwikavele uuva upano nnumbwangu akanahile!” ³³ Bahi Yesu pammwene Maliya na avala Vayahudi vánapapatene navo uvakuta, isungu nkumpwateka na kuhinginika muntima mwake. ³⁴ Yesu nkuvauja kuchidoni, “Mùmmikile kwachi?” Vanang'o nkunnyaulila, “Nang'olo, ida upalole.” ³⁵ Yesu nkukuta wahumya mihodi. ³⁶ Bahi Vayahudi vánalongene na Maliya nkuhauula kuchidoni, “Lolanga namuna chantamwije!” ³⁷ Henga vanji nkuhauula kuchidoni, “Ayu munu ánnamije ayula munu anaputele meho. Dachì, akanahulwile kuntenda na Lasalo anahwe?”

³⁸ Bahi Yesu nkuhwika kunsati akuno isungu yake uimpwatèkà. Na anewo nsati wávele lipanga, linahinikwije na liyanga likulungwa. ³⁹ Yesu nkuhauula kuchidoni, “Liusang'anye anelyo liyanga!” Masa, nnumbuwe aneyo ahidíle, nkuhauula kuchidoni, “Nang'olo, hambì ànanung'a, kwa kuva nelo nni liduva lyancheche kutandikila pahidile!” ⁴⁰ Yesu nkunnyaulila kuchidoni, “Dachi, níkákuhaulidile kuva ukàkulupila uchiuwone ukulu wanga Nnungu?” ⁴¹ Bahi vanang'o nkuliusa alila liyanga. Yesu nkulola muha kulihunde, nkuhauula kuchidoni, “Atata, nakushukulu kwa kuva wako ùnangupilikana. ⁴² Ñnimala kuva ùnangupilikana maduva lammalele. Henga ngùtangwele malove anelo kwajili ya ààva vanu vavêle apano, uchinga vapate kukulupila kuva wako nni ungulaijêje.”

⁴³ Pamalidile kutangola malove anelo, Yesu nkunonoha lidi wachidoni, “Lasalo, huma pawelu!” ⁴⁴ Bahi ayula munu anahwile, nkuhuma pawelu, akuno adingilijjwè sanda mmadodo na mmakono, na kumeho kwake kuhinikwije chitambala. Yesu nkuvahaulila kuchidoni, “N'dingulange, munneke alihwenele.”

*Ntemelo wa kummwalala Yesu
(Matayo 26:1-5, Mako 14:1-2, Luka 22:1-2)*

⁴⁵ Bahi Vayahudi vohe vânapite kwanga Maliya, pavachiwene chitendo anecho chatendile Yesu, nkunkulupila. ⁴⁶ Henga vanu vanji nkuhwena kwa Mafalisayo unavahaulila kuyamba achila chachitendile Yesu. ⁴⁷ Bahi makuhani vakulu pamo na Mafalisayo nkutenda lilonji lya Lukumbi Lukulu lwa Vayahudi, nkuhula kuchidoni, “Tutende dachi? Lola ayuno munu chatenda vimaiho vyohe namene vya masaibu. ⁴⁸ Tukânneka chihi wahweneha, vanu vammalele vâmbenkulupila, na Valoma navanang'o vâmbekwida unaondonganga Ing'ande yetu ya Nnungu na vanu vetu!” ⁴⁹ Bahi munu yumo nnikuwa anelyo uvanchema Kayafa, ânavele Kuhani Nkulu wa mwaka anecho, nkuvahaulila kuchidoni, “Mwenu nanga pamumaite chinu chohecho! ⁵⁰ Dachi, mwenu mukóna kuva nni wasa munu yumo ahwe kwajili ya vanu vammalele, kuliko kuhwa vanu vammalele va chilambo achino?” ⁵¹ Nang'e nanga panatangwele malove anelo kwa ding'ano dyake mwene, îla kwa kuva mwaka anewo nang'e ávele Kuhani Nkulu, ânilauja kuva, Yesu âmbekuhwa

kwajili ya Vayahudi, ⁵² na akee chihi kwajili ya Vayahudi weka, henga pamo na vana va Nnungu vammalele vamwadilikêne pachilambo, uchinga avahimananye pamo na kuva chinu chimo.

⁵³ Bahi kutandikila liduva anelyo, vakulu va Vayahudi nkuva uvatenda mitemelo ya kummwalala Yesu. ⁵⁴ Bahi ing'anya ya anelyo, Yesu nanga panaongile kavila kwa kulilanguja kwa Vayahudi, ila ániuka anepo pamo na vakuhundwa vake nkuhwena pachinu pánavele pepi na lilanga, chijiji chimo chichêmwa Efulaimu. Nkuikala aneko pamo na vakuhundwa vake. ⁵⁵ Na kwa kuva Sikukuu ya Vayahudi ichêmwa Pasaka* yávele pepi, bahi vanu vohe kuhaloka mmijiji, nkuhwena ku Yelusalemu uchinga valihahule, kabla ikànambikamola sikukuu. ⁵⁶ Bahi vanu nkuva uvantaha Yesu. Na pávanavele pamo nnuwani lwa Ing'ande ya Nnungu, nkuva uvaujana kuchidoni, “Mwenu mwòna dachi? Dachi, nni muhiu kuva nanga pambeida kusikukuu aino?” ⁵⁷ Makuhani vakulu pamo na Mafalisayo váhumije amuli kuva, munu woheyo ambepamâla pachinu pavêle Yesu, avahaulile uchinga vankamule.

12

Yesu àpakwa mahuta

(Matayo 26:6-13, Mako 14:3-9, Luka 7:36-50)

¹ Palanaisalidile maduva sita kuhwika Sikukuu ya Vayahudi ichêmwa Pasaka*, Yesu nkuhwena ku Besaniya, chijiji chachiikala

* **11:55** Maeleso layâmba Pasaka, lola Yohana 2:13.
Maeleso layâmba Pasaka, lola Yohana 2:13.

* **12:1**

Lasalo, ayula wananfufwile Yesu kuhaloka kukuhwa. ² Aneko nkwandaliwa chakulya cha lyulo kwa eshima yanga Yesu. Masa nkuva wavahudumila, na Lasalo ávele yumo wa vanu vachîlya pamo na Yesu. ³ Bahi Maliya nkutwala nusu lita ya mahuta lakunung'ila, lagalîka namene, nkulapaka mmadodo langa Yesu na kulapukutanga madodo kwa ulindo wake. Na ing'ande yammalele nkunung'ila chihi mahuta anelo. ⁴ Bahi nkuhundwa yumo wanga Yesu uvanchema Yuda Isikaliote, ayula anantengeleke Yesu lukoto, nkuhula kuchidoni, ⁵ “Mwadachi mahuta ala lakásumisijwe kwa dihela dyohe namene, nkuveng'a amahuvani dihela anedyo?”† ⁶ Yuda átangwele uchocho akee kuchi ávavikila chididi amahuvani, henga ing'anya ávele nkwiwa. Na nang'e njo achichunga mpatila wa dihela, akuno wadakola dihela dichivikwa mumpatila anewo. ⁷ Henga Yesu nkuhula kuchidoni, “Nnekange, kwa kuva átendile uchocho kwajili ya kuutayalisha mmili wangu kwa kungusika. ⁸ Anevo amahuvani mùmbekuvanavo maduva lammalele, henga mukámbekuva na nangu maduva lammalele.”

Ntemelo wa kummwalala Lasalo

⁹ Vayahudi vohe vánipilikana kuva Yesu ávele ku Besaniya. Bahi nkuhweneng'ana ukwokwo, akee chihi ing'anya ya Yesu, henga pamo na kunanola na Lasalo anafufuliwije na Yesu kuhaloka

† **12:5** Munsitali auno Yohana àlembali “dinali 300.” Munu álipwa dinali imo kwa madengo la kawaida la liduva limo. Hambi dinali 300 nni sawa na nshahala wa kawaida wa malipo la maduva 300.

kukuhwa. ¹⁰ Bahi makuhani vakulu nkutenda ntemelo wa kummwalala na Lasalo, ¹¹ kwa kuva, ing'anya ya Lasalo, Vayahudi vohe vánílinyemya na vakulu vao, nkunkulupila Yesu.

Yesu àinjila muimanga ya Yelusalemu kwa kuhangalala

(Matayo 21:1-11, Mako 11:1-11, Luka 19:28-40)

¹² Liduva lipapete, likuwa likulu lya vanu vanaidile ku Yelusalemu kusikukuu ya Vayahudi ichêmwa Pasaka‡ vánípilikana kuva, Yesu ávele nndila kwida ya ku Yelusalemu. ¹³ Bahi nkutwalanga dinavi dya mitende, nkuhwena unanchingamila, akuno uvanonoha lidi uvachidoni,

“Atumbyangwe Nnungu! Ubalikiwe wako uída kwa lina lya Nang'olo!

Ubalikiwe wako Nfalume wa Isilaeli!”

¹⁴ Yesu ánkojije mwana wa punda, nkumwikala, malinga chiilembwije Mmalemba Lanaswe kuva,

¹⁵ “Munayope, mwenu mmenedi mma imanga ya ku Yelusalemu!§

Lola, Nfalume wenu àvenkwida, ànkwedile mwana wa punda.”

¹⁶ Anepo patandi vakuhundwa vake nanga pavanamaite mana la mambo anelo, henga Yesu patumbyengwe kwa kuhwa kwake nni pavakumbukidile kuva malove anelo lánilembwa Mmalemba Lanaswe kumwamba nang'e, na njo vanu chivantendedile.

‡ **12:12** Maeleso layamba Pasaka, lola Yohana 2:13. § **12:15** Auno nsitali ùlembwije “Sayuni” na Vayahudi vátúmílá lina anelyo uvamba imanga ya Yelusalemu. Na maeleso layâmba Sayuni, lola Matayo 21:5.

17 Vanu vammalele vánavele pamo na Yesu wakati pananchemile Lasalo kuhaloka munsati na kunfufula kuhaloka kukuhwa, vánishuhudila anelo lanatendile Yesu. 18 Bahi ing'anya ya anelyo, vanu vohe namene váníhwena unanchingamila Yesu, kwa kuva vánípilikana kuva Yesu njo atendîle chimaiho cha lisaibu anelyo. 19 Bahi Mafalisayo pavalawene anelo, nkuhulanila kuchidoni, “Wala nanga chinu chitumbehulula kutenda. Lola, vanu vammalele vånituleka nkumpapata nang'e.”

Yesu àlauja kuyamba kuhwa kwake

20 Pávele na Vagiliki fulani vanaidile ku Yelusalemu unnannyuwa Nnungu mahiku la Sikukuu ya Vayahudi ya Pasaka**. 21 Bahi vanu anevo nkummwenela Filipo ánavele mwenedi wa ku Betisaida chilambo cha ku Galilaya, nkunnyaulila kuchidoni, “Nang'olo, hwetu tûlembela tumwone Yesu.” 22 Filipo nkuhwena unannyaulila Anduleya, bahi vammalele vavili nkuukananga nkuhwena unannyaulila Yesu. 23 Yesu nkuvahaulila kuchidoni, “Uhiku wa kutumbyangwa kwa Mwana wa Munu tayali ùnikamola. 24 Nangu nínnyaulilanga uhiu kuva, imbeyu ya ngano ikànamatokele muulongo nkuhwa, ìsalila chihi uchocho kuva imbeyu imo. Henga ikàmatokela muulongo nkuhwa, ìnamela na kuhumya vihepo vyohe. 25 Munu woheyo autâmwa namene umi wake nchilambo achino kupunda chantamwa Nnungu, aneyo akambekuva na umi ukee na ntululilo, na

** 12:20 Maeleso layâmba Pasaka, lola Yohana 2:13.

munu woheyo akáutamwa namene umi wake nchilambo achino, aneyo àmbekuva na umi ukee na ntululilo. ²⁶ Munu woheyo akàlebela ungotumikila nangu àlembelwa angupapate nangu, na pachinu pohepo panimbekuva nangu njo upopo pambekûva ntumishi wangu. Na munu akàngutumikila nangu, bahi Atata achiamweshimu munu aneyo.

²⁷ Hambi isungu yangu ìnakambakamba. Dachì, ngutangole chinu ntwani? Dachì, ninnyuwe Atata angupohe muuhiku auno wa kubanika? Nanga, nangu ùniida kwajili ya àlálá lambetendêka muuhiku auno. ²⁸ Atata, litumbyange lina lyako!” Bahi nkupilikanika lidi kuhaloka kulihunde ulichidoni, “Ñnilitumbyanga, na nguchinilitumbyange kavila.”

²⁹ Likuwa lya vanu vanaimidile pachinu apala pavapilikene lidi anelyo nkuchidoni, “Anelyo nni lidi lya ing'uva!” Vanji nkuchidoni, “Malaika ànitangonawe!” ³⁰ Henga Yesu nkuvahaulila kuchidoni, “Lidi alino likápilikanike ing'anya yang'une, henga kwajili yenu mwenu. ³¹ Uhiku wa kuhukumiwa kwa chilambo achino ùnikamola. Hambì Nanchindenga ntawala wa chilambo achino àmbeyahwa. ³² Henga nangu panimbenyanyuliwa muha chilambo, ùmbevatenda vanu vammalele vaide kwang'une.” ³³ Yesu átangwele uchocho kulanguja namuna chambekuhwa muha nsalaba.

³⁴ Bahi likuwa lya vanu nkunyang'ula Yesu kuchidoni, “Hwetu tùnipilikanana Mmalemba Lanaswe kuva, Kilisto àmbekuva na umi ukee na ntululilo. Hambì wako ùhaua dachi kuva

Mwana wa Munu àlembelewa anyanyuliwe muha? Na aneyo Mwana wa Munu ni nnani?” ³⁵ Yesu nkuvahaulila kuchidoni, “Nng'anje bado ùvele pamo na mwenu kwa uhiku kadiki. Bahi onganga upopa pamuvele na nng'anje, uchinga lupi lunannyunike, kwa kuva, aônga nnupi akápamaite pachinu pahwena. ³⁶ Bahi upopa paupwawije nng'anje, ukulupilange anewo nng'anje, uchinga mùùve mmana mma nng'anje.” Yesu pamalidile kutangola malove anelo, nkuuka, nkuhwena unalipiha kulehu na alila likuwa.

Vayahudi vakákulupila

³⁷ Ikànavá Yesu átendile vimaiho vya masaibu anelo lammalele pameho pavo, henga nanga pavanankulupidile. ³⁸ Anelo lánitendeka uchinga latimile malove lanatangwele nabii Isaya kuva, “Nang'olo, nnani akulupidile habali ituyanajijije? Nnani ahunukuliwîje matendo la dimongo dyanga Nang'olo?”

³⁹ Na uchocho, vakanahulule kukulupila kupatana na malove la Isaya kuva, ⁴⁰ “Nnungu ànilaputaja meho lavo, na kudiidyopya ding'ano dyavo, uchinga vanahulule kulola kwa meho lavo, au kumala kwa ding'ano dyavo, uyopa vânnannaukila Nnungu, nanang'e nkuvalamya.”

⁴¹ Isaya átangwele malove anelo kwa kuva ániwona ukulu wa Yesu na kuhaula habali dyake.

⁴² Anepo vakulu vohe va Vayahudi vânkulupila Yesu. Henga ing'anya ya kuvayopa Mafalisayo, nanga pavanahawile kuva vânikulupila uvayopa

vànavingangwa n'ding'ande dya kunnyuwila Nnungu. ⁴³ Vanang'o vánitamwa namene kulombolewa na vanu kuliko kulombolewa na Nnungu.

Munu ankulupîla Yesu, ànkulupila na ayula angutumîle

⁴⁴ Yesu nkunonoha lidi nkuchidoni, “Munu woheyo angukulupîla nangu, akángukulupila chihi nangu, henga ànkulupila na ayula angutumîle. ⁴⁵ Na munu woheyo angwôna nangu, uchocho àmwona na ayula angutumîle. ⁴⁶ Nangu ngùidile pachilambo uchinga ngùùve muchi nng'anje, uchinga ayula angukulupîla anaikale nnupi. ⁴⁷ Munu akàlapilikana malove langu koka analakamule, anepo nike nangu nimbennyukûmu. Kwa kuva, nangu nikáidile unavahukumu vanu va pachilambo, henga ngùidile unavapoha. ⁴⁸ Munu anguhîta nangu na malove langu, malove àlalá langutangwele nni lambennyukûmu munu aneyo liduva lya ntululilo. ⁴⁹ Kwa kuva, nangu nikanatangwele kwa mamulaka langu nimwene, henga Atata angutumîle nni angulaijîje malove lammalele langutangola. ⁵⁰ Nangu ñnimala kuva, amuli dyake njo divatênda vanu vâàve na umi ukee na ntululilo. Bahi uchila changuhaulidile Atata njo uchila chingutangola nangu.”

13

Yesu àvakalavya vakuhundwa vake madodo pachakulya cha Pasaka

¹ Bahi uhiku wa Sikukuu ya Vayahudi ichêmwa Pasaka* wavele pepi kuhwika. Na Yesu áimala kuva uhiku wake wa kuuka pachilambo na kuhwena kwa Atatake ùnikamola. Na áivatamwa namene vanu vake vavêle pachilambo, na áivatamwa mpaka kuntululilo.

² Yesu pamo na vakuhundwa vake pavanavenkulya chakulya chalyulo, Ibilisi ávele antadilè Yuda mwana wanga Simoni Isikaliote makudungilo la kuntengeleka Yesu.

³ Na Yesu áimala kuva Atatake ànkamujije vitukutuku vyammalele, na áimala kuva áhaleke kwanga Nnungu na àuya kwanga Nnungu.

⁴ Bahi Yesu, nkutakatuka pamesa, nkuula likoti lyake, nkutwala litaulo nkulihunga nchikundu.

⁵ Anepo nkutaya medi nchikalango, nkutandilika kuvakalavya vakuhundwa vake madodo na kuvapukutanga kwa alila litaulo lyanahungile nchikundu.

⁶ Paikamwele samu yanga Petulo,† nang'e nkummuja Yesu kuchidoni, “Nang'olo, muhiu wako ùmbengukalavya nangu madodo?”

⁷ Yesu nkuhaua kuchidoni, “Chíngutèndà wako ukambechimala hambu, henga uchiuchimale lukoto.”

⁸ Petulo nkunnyaaulila Yesu kuchidoni, “Mwiko wako ukambengukalavya nangu madodo!”

Yesu nkunyang'ula kuchidoni, “Nikanakukalavye, wako ukee chinu chimo na nangu.”

⁹ Petulo nkuhaua kuchidoni, “Nang'olo

* **13:1** Maeleso layâmba Pasaka, lola Yohana 2:13. † **13:6** Mmisitali aino ìlembwije “Simoni Petulo,” malina anelo mavili lávele la munu yumo, yani Petulo. Simoni lyávele lina linji lyanga Petulo.

ngukalavye, henga akee chihi madodo weka, ila ngukalavye makono na mmuti mwalehu.” ¹⁰ Yesu nkunnyaulila Petulo kuchidoni, “Munu alihingîle àlembelewa chihi akalave mmadodo bahi, kwa kuva mmili wake wammalele ùnihahuka. Na mwenu mùnihahuka, henga akee mwenu mmammalele muhawîke.” ¹¹ Yesu ánimmla ayula ambentengelêka, njo mana áhawile kuva, “ake mwenu mmammalele muhawîke.”

¹² Yesu pamalidile kuvakalavya madodo, nkuwala kavila likoti lyake, nkunaikala pachinu panaikele kanandi, nkuvauja kuchidoni, “Dachi, múnimala mana la alino lingulitendile?

¹³ Mwenu mùnguchema nangu kuva, ‘Nkúhunda’ na ‘Nang’olo,’ na mwenu mùtangola uhiu, kwa kuva nni chinguvele. ¹⁴ Bahi ikàva nangu ngujukîle Nang’olo na Nkúhunda wenu, nìnkavijje

mwenu madodo lenu, bahi na mwenu uchocho mùlembelewa mukalavyane madodo mmene kwa mmene. ¹⁵ Nangu nìmpele mwenu nfano, uchinga na mwenu mutende malinga nangu chinintendeledile mwenu. ¹⁶ Nangu nìnnyaulilanga

uhiu kuva, ntumwa nanga pávâ nkulu kumpunda nang’olo wake, wala n’jumbe nanga pávâ nkulu kumpunda ayula antumîle. ¹⁷ Bahi ikàva múniamala anelo, mùmbekuva na wasa mukàlatenda.”

Yesu àlauja kuva Yuda àmbentengeleka

(Matayo 26:20-25, Mako 14:17-21, Luka 22:21-23)

¹⁸ “Alano làngutangola lakánnyamba mwenu mmammalele. Nangu nìnivamala avala univatandwele. Henga lasima latimile Malemba

Lanaswe lahaûla kuva, ‘Ayula alîle chakulya pamo na nangu, àningupindikuka kuva mmongo wangu.’ ¹⁹ Nangu nìnyaulila mwenu vino, kabla anelo lammalele lakànambihumila, uchinga palambehumila, mukulupile kuva, ‘Nangu nni Unene.’ ²⁰ Nangu nìnyaulilanga uhiu kuva, ampwechelêla ayula unguntumîle, àngupwechelela na nangu, na munu angupwechelêla nangu, àmpwechelela na ayula angutumîle.”

²¹ Yesu patangwele malove anelo isungu yake nkukambakamba, nkuchidoni, “Nangu nìnyaulilanga uhiu kuva, munu yumo mmwenu àmbengutengeleka.” ²² Vakuhundwa nkulolana, kwa kuva nanga pavachimmala ayula wachimwamba. ²³ Na nkúhundwa yumo muavala vakuhundwa vake, anatamwîjwe namene na Yesu, áyamene na Yesu pavanavele nkulya. ²⁴ Bahi Petulo nkunkapila ayula nkuhundwa, nkunnyaaulila kuchidoni, “Mmuje àmwamba nnani.” ²⁵ Bahi ayula nkuhundwa nkuntepela Yesu, nkummuja kuchidoni, “Nang'olo, ùmwamba nnani?” ²⁶ Yesu nkuyang'ula kuchidoni, “Ayula unimbemwing'a chibeduli cha nkate chinimbechuvika m'bakuli, nni uyoyo.” Bahi Yesu nkuchuvika chibeduli cha nkate m'bakuli nkumwing'a Yuda mwana wanga Simoni Isikaliote. ²⁷ Yuda papwecheledile chihi achila chibeduli, Nanchindenga nkumwenda. Bahi Yesu nkunnyaaulila kuchidoni, “Anecho chumbetenda, piyanya kuchitenda!” ²⁸ Henga wala munu yumo muavala vanaikele pachakulya anamaite ing'anya ntwani annyaulidile uchocho. ²⁹ Yuda kwa kuva ávele nkúkondya dihela,

vakuhundwa vanji vátenda kuva Yesu ànnyaulidile akasume vitukutuku vilembelêwa kwajili ya sikukuu, au akaveng'e amahuvani chinu chohecho. ³⁰ Bahi Yuda papwechedile achila chibeduli cha nkate, upala nkuhuma pawelu. Na uhiku wene anewo, wávele chilo.

Amuli yahambi

³¹ Yuda paukile, Yesu nkuchidoni, “Hambi Mwana wa Munu ànitumbyangwa, na Nnungu ànitumbyangwa kupitila Mwana wa Munu. ³² Na ikàva Nnungu ànitumbyangwa kupitila nang'e, bahi na Nnungu mwene àmbentumbyanga nang'e, na akambetima kuntumbyanga.

³³ Mmanavangu, nangu ngùvele pamo na mwenu kwa mahiku kadiki. Mùmbengutaha, henga malinga chinivahaulidile vakulu va Vayahudi, hambi nìnnyaulilanga na mwenu kuva, kunguhwena nangu, mwenu mukambehulula kwida. ³⁴ Nangu nìmwing'anga amuli yahambi kuva, tamwana. Malinga nangu chinintamwije mwenu, na mwenu tàmwana uchocho. ³⁵ Mwenu mukàtamwana, vanu vammalele vachivamale kuva mwenu nni mmakuhundwa vangu.”

Yesu àlauja kuva Petulo àmbenkana

(Matayo 26:31-35, Mako 14:27-31, Luka 22:31-34)

³⁶ Petulo nkummuja Yesu kuchidoni, “Nang'olo, ùhwena kwachi?” Yesu nkunnyang'ula kuchidoni, “Kunguhwena nangu, kwa hambi ukambehulula kungupapata, henga uchiungupapate paida.” ³⁷ Petulo nkummuja Yesu kuchidoni,

“Nang'olo, ing'anya ntwani nikáhulula kukupapata hambi? Nangu ngùvele chihi tayali kuhwa ing'anya yakuwe.”³⁸ Yesu nkunyang'ula kuchidoni, “Dachi, muhiu kuva ùvele tayali kuhwa ing'anya yang'une? Nangu nìkuhaulila uhiu kuva, ung'uku nannume kabla akànambikongovela, wako ùmbekuva ungukanile myanda mitatu.”

14

Yesu njo indila ya kuhwena kwa Atata

¹ Yesu nkuvahaulila vakuhundwa vake kuchidoni, “Mwenu wala munakambekambe mmitima mwenu. Nkulupilange Nnungu, na ngukulupilange na nangu mwalehu.”² Nng'ande mwa Atatangu mùvele nafasi yohe, kwikavele ikàva uchocho nikàvele nìnyaulidile. Na hambi ngùhwena unamwandalila anepo pachinu.³ Nikàmalila kumwandalila mwenu pachinu, nguchinguuye nikantwalange, uchinga apala panimbekuva nangu na mwenu mùve upopo.⁴ Na mwenu mùniimala indila ihwena aneko kunguhwena nangu.”

⁵ Tomaso nkummuja Yesu kuchidoni, “Nang'olo, hwetu tukámaite kuuhwena, hambi tùmbehulula dachi kuimala aneyo indila?”⁶ Yesu nkunyang'ula kuchidoni, “Nangu njo Indila, na Uhiu na Umi. Nanga munu ahulùla uhwena kwa Atata Nnungu bila kupitila kwang'une.”⁷ Ikàvele umungumala nangu, mukanimmala na Atatangu mwalehu. Na kutandikila hambi mùnimmala, na tayali mùnimwona.”

⁸ Filipo nkunnyaaulila Yesu kuchidoni, “Nang'olo, tulanguje Atata Nnungu, na hwetu

tuchitutolele.” ⁹ Yesu nkunnyaaulila Filipo nkuchidoni, “Filipo, ngùtandilike machedo kwikala na mwenu mpaka hambi, dachi kuva ukánangumala? Anguwêne nangu, àmmwene na Atata Nnungu. Hambi wako ùhulula dachi kuhaula kuva, ‘Tulanguje Atata Nnungu?’ ¹⁰ Dachi, wako ukákulupila kuva nangu ngùvele nkati mwa Atata Nnungu na Atata Nnungu àvele nkati mwangu? Malove laninnyaaulila mwenu lakáhaloka chihi kwang'une, ila Atata Nnungu àvele nkati mwangu nni akôla madengo lake kupitila nangu. ¹¹ Ngukulupilange nangu, panguhaula kuva, nangu ngùvele nkati mwa Atata Nnungu na Atata Nnungu àvele nkati mwangu. Ikáva nkátamwanga kukulupila uchocho, bahi kulupilanga ing'anya ya masaibu langulatenda. ¹² Nangu nìnnyaaulilanga uhiu kuva, angukulupîla nangu, nang'e achialatende àlalá langulatenda nangu, na achiahaliye kutenda makulu kupunda ala, ing'anya nangu ngùhwena kwa Atata Nnungu. ¹³ Na chinu chohecho chimumbeyuwa kwa lina lyangu, nguchinguchitende, uchinga Atata Nnungu apate kutumbyangwa kupitila Mwanawe. ¹⁴ Na nkànguyuwa chinu chohecho kwa lina lyangu, nguchinguchitende.”

Umumu Wanaswe

¹⁵ “Mukàngutamwa nangu, muchimudikamule amuli dyangu. ¹⁶ Na nangu nguchininyuwe Atata Nnungu, nanang'e achiamwing'e mwenu Nkúyangata yunji, aikale na mwenu bila ntululilo. ¹⁷ Nang'e nni Umumu wa uhiu. Vanu va pachilambo vakáhulula kumpwechela, kwa kuva

vakámwona na wala vakámmaite. Henga mwenu m̀nimmala kwa kuva àikala pamo na mwenu na àmbekuva nkati mwenu.

¹⁸ Nikambennekanga mwenu mù̀ve muchi mmana vachiva, henga nguchinimwidile mwenu. ¹⁹ Ùsalidile chihi uhiku kadiki, vanu va pachilambo vakambengwona, henga mwenu muchimungwone. Kwa kuva nangu nimumi, na mwenu uchocho mù̀mbekuva mmumi. ²⁰ Na palimbekamola anelyo liduva muchimumale kuva nangu ngùvele nkati mwa Atatangu, na mwenu mùvele nkati mwangu na nangu ngùvele nkati mwenu. ²¹ Munu woheyo adipwechêla amuli dyangu na kudikamula, nang'e nni angutâmwâ. Na munu angutâmwâ nangu, Atatangu achiantamwe munu aneyo, na nangu nguchinguntamwe na kulilanguja kwa munu aneyo.”

²² Bahi Yuda, akee ayula Yuda Isikaliote, nkunnyaulila Yesu kuchidoni, “Nang'olo, ìmbehululika dachi ulimaihe kwetu hwetu na akee kwa vanu va pachilambo?” ²³ Yesu nkunnyang'ula kuchidoni, “Munu akàngutamwa nangu achialakamule mahundo langu, na Atatangu achiantamwe munu aneyo, na hwetu tuchituide kwanga nang'e na kwikala nawe. ²⁴ Munu akàngutamwa nangu, nang'e akálakamula malove langu. Na mahundo lamupilikene lakávele langu, ila ni la Atata Nnungu angutumîle.

²⁵ Nangu nĩnnyaulidile alano vino, panguvele pamo na mwenu. ²⁶ Henga Atata Nnungu àmbentuma Nkúyangata kwa niaba yangu, yani Umumu Wanaswe. Na aneyo Umumu

achiannyunde kila chinu na kunkumbusanga lammalele laninnyaulidile.*

²⁷ Nangu nìnnekela amani, amani yangu nìmwing'anga mwenu. Nangu nikámwing'a mwenu amani aino muchi chilambo chichihumya. Munakambekambe mmitima yenu na wala munayope. ²⁸ Múningupilikana panichinnyaulila kuva, 'Nangu nguvenkuhwena, na nguchinguuye kavila kwenu mwenu.' Na mwenu mukàchiva umungutamwa nangu, bahi nkanihangalala ing'anya ngùhwena kwa Atata Nnungu, kwa kuva, nang'e njo nkulu upunda nangu.

²⁹ Nangu nìnnyaulidile malove alano hambi kabla lakànambihumila, uchinga palambehumila mupate kukulupila. ³⁰ Nangu nikambetangola kavila malove lohe na mwenu, kwa kuva, Nanchindenga ntawala wa chilambo achino àvenkwida. Na nang'e akee na dimongo kwang'une, ³¹ henga vanu va pachilambo valembelewa vamale kuva nangu nàntamwa Atata Nnungu, na njo mana ngùtenda kila chinu malinga changulaijije. Hambi imilanga, tuukanange apano!"

15

Yesu njo nsabibu uhiu

¹ Yesu nkuvahaulila vakuhundwa vake kuchidoni, "Nangu njo nsabibu uhiu, na Atatangu njo nkúlima. ² Na kila lutavi lulundêne na nangu lukànape vihepo, nang'e analucheketa, na kila lutavi lûpa vihepo, nang'e ànaluhunila

* **14:26** Nsitali auno ùlembwije "àmbentuma mulina lyangu." Kuntuma munu mulina, mana lake, ahwene kwa niaba ya munu mwene lina anelyo.

uchinga luhaliye kupa namene. ³ Mwenu tayali munihunwa na kuhahulwa kupitila mahundo laninnyaulidile. ⁴ Hweneha kulundana na nangu, na nangu nguchinguhwenehe kulundana na mwenu. Malinga lutavi chilukahulula weka kupa vihepo lukanalundane na nsabibu, uchocho na mwenu nkáhulula weka kupa vihepo mukanahwenehe kulundana na nangu.

⁵ Nangu njo nsabibu na mwenu njo dinavi. Munu woheyo ahwenêha kulundana na nangu, na nangu nikâhweneha kulundana nawe, munu aneyo âpa vihepo vyohe, kwa kuva, bila nangu mwenu nanga chimumbehulula kuchitenda. ⁶ Munu woheyo akâhweneha kulundana na nangu, aneyo âvele muchi lutavi luyâhwa pawelu, nkuyuma. Dinavi malinga anedyo, dinalokotanywa na kuyahwa mmoto, nkupya. ⁷ Mukâhweneha kulundana na nangu na malove langu lakàikala nkati mwenu, yuwanga chinu chohecho chimulembela, na muchimutendewe. ⁸ Mwenu mukâpa vihepo vyohe, mùva mmakuhundwa vangu mma uhiu, na mukàva uchocho Atatangu achiatumbyangwe. ⁹ Malinga Atata changutamwije nangu, uchocho na nangu nni chinguntamwije mwenu. Bahi hweneha kuikalanga muitamwi yangu. ¹⁰ Mukâdikamula amuli dyangu muchimuhwenehe kuikala muitamwi yangu, malinga nangu chinidikamwile amuli dya Atatangu na kuhweneha kuikala muitamwi yake. ¹¹ Nangu nînnyaulidile mwenu malove alano uchinga muhangalale malinga chinguhangalala nangu, na ihangaladi yenu ìive ing'ulu. ¹² Aino njo amuli yangu

inimwing'anga mwenu, Tamwana, malinga nangu chinintamwanga mwenu. ¹³ Nanga munu avêle na itamwi ing'ulu kupunda aino ya munu kukubali kuhwa kwajili ya ayanjavake. ¹⁴ Mwenu nni mmayanjavangu, mukâtenda àlalá laninnaija. ¹⁵ Nangu nikánchema mwenu kuva mmatumwa, kwa kuva, ntumwa nanga pamaite lalatenda nang'olo wake. Henga nangu ñinchema mwenu kuva ayanjavangu kwa kuva ñninnyaulilanga lammalele langupilikene kwa Atatangu. ¹⁶ Akee mwenu mungutandwêle nangu, henga nangu njo nintandwêle mwenu na kuntuma muhwene mukape vihepo na vihepo vyenu vihwenehe kupwawa, uchinga Atata Nnungu amwing'e mwenu chinu chohecho chimumbennyuwa kwa lina lyangu. ¹⁷ Bahi amuli inimwing'anga mwenu nni aino, Tamwana.”

Vanu va pachilambo vâmmenga Yesu na vakuhundwa vake

¹⁸ Bahi Yesu nkuhweneha kutangola kuchidoni, “Vanu va pachilambo vakâmmenga mwenu, mumale kuva vâtandilike unguvenga nangu kabla vakânambimmenga mwenu. ¹⁹ Kuikavele umuva mmanu mmapano pachilambo, vanu va pachilambo vakanintamwa malinga chivavatamwa vanu vake. Henga nangu nintandwele mwenu kuhaloka nchilambo achino, na mwenu mukee mmanu mmachilambo achino kavila, njo mana vanu va pachilambo vânammenga. ²⁰ Himukila malove laninnyaulidile kuva, ntumwa nanga pávâ nkulu kumpunda nang'olo wake. Ikáva vângulagihije nangu, na mwenu uchocho muchimulagihwe. Na

ikàva v`anilakamula mahundo langu, bahi vachivalakamule na mahundo lenu. ²¹ Henga anelo lammalele v`ambentendela mwenu, ing'anya yang'une, kwa kuva, nanga pavammaite ayula angutumîle. ²² Ikàchiva nikáida únatangonavo, wala vakánave na masambi, henga hambu vakee na mwakukanila masambi lavo. ²³ Munu anguvênga nangu, aneyo àmmenga na Atatangu mwalehu. ²⁴ Kuikavele nikátenda kwavo mambo lakánambitendwa na munu woheyo vakánave na masambi. Henga hambu v`anilona mambo anelo, na v`avechinkutuvenga, nangu pamo na Atatangu mwalehu. ²⁵ Henga v`atendile uchocho uchinga latimile Malemba Lanawe lalembwîjwe mu Sheliya yavo kuva, 'V`anguvengile chihi bila ing'anya!'

²⁶ Na pámbèidà aneyo Nkúyangata unimbentuma kwenu mwenu kuhaloka kwa Atata Nnungu, nang'e àmbengushuhudila nangu. Nang'e nni Umumu wa uhiu ahalôka kwa Atata Nnungu. ²⁷ Na mwenu uchocho, muchimungushuhudile nangu, kwa kuva mùvele pamo na nangu kutandikila patandi."

16

¹ Yesu nkuhwenaha kutangola kuchidoni, "Nangu n`innyaulidile malove anelo lammalele uchinga munaleke kukulupila. ² Mùmbevingangwa n'ding'ande dya kunnyuwila Nnungu. Na ùmbehwika uhiku, munu woheyo akàmmwalala mwenu àmbetenda kuva àntumikila Nnungu. ³ V`ambetendanga mambo anelo ing'anya nanga pavammaite Atata Nnungu na wala nanga

pavangukameke nangu. ⁴ Nìnnnyaulidile anelo, uchinga paumbewika uhiku anewo muhimukile kuva, nangu naninnyaulila.”

Madengo la Nkúyangata, yani Umumu Wanaswe

“Nangu, nikanannyaulidile malove alano patandi ing'anya nangu ngúvele pamo na mwenu. ⁵ Henga hambu ngùhwena kwanga ayula angutumîle na wala nanga munu angûja kuva, ‘Ùhwena kwachi?’ ⁶ Henga ing'anya nìnnnyaulidile malove anelo, mitima yenu ìvele nnihindambi likulu. ⁷ Nangu nìnnnyaulilanga uhiu kuva, wasa kwenu mwenu nangu nikàhwena, kwa kuva, nangu nikànahwene, aneyo Nkúyangata, yani Umumu Wanaswe akambekwida kwenu mwenu. Henga nangu nikàhwena nguchinguntume aide kwenu. ⁸ Nang'e pámbèidà àmbevamaihija vanu va apano pachilambo kuva nanga pavaelewije kuyamba masambi na haki yangu na hukumu yanga Nnungu. ⁹ Vanang'o nanga pavaelewije kuyamba sambu ing'anya nanga pavangukulupila nangu. ¹⁰ Na àmbevamaihija kuyamba haki yangu ing'anya ngùhwena kwanga Atata Nnungu, na mwenu nkambengwona kavila. ¹¹ Na àmbevamaihija kuva vànikosela kuyamba hukumu, ing'anya Nanchindenga, ntawala wa chilambo achino ànihukumiwa tayali.

¹² Nangu ngúvele na malove lohe lakunnyaaulila mwenu, henga kwa vino nkambehulula kulapililila. ¹³ Henga pámbekamòlà aneyo Umumu wa uhiu, nang'e àmbennodya mwenu kupapata uhiu wammalele. Nang'e akambetangola kwa mamulaka lake mwene, henga àmbetangola

chihi àlalá lambepilikâna, nanang'e àmbentangila mwenu habali dya mambo lambekwîda. ¹⁴ Nang'e àmbengutumbyanga nangu kwa kunnyaulila mwenu malove àlalá lápwechedilè kuhaloka kwang'une. ¹⁵ Vyammalele vyavele navyo Atata nni vyang'une, na njo mana ngùhawile kuva malove lambennyaulîla aneyo Umumu làhaloka kwang'une.”

Lihindambi limbepindikuka kuva ihangaladi

¹⁶ Yesu nkuvahaulila vakuhundwa vake kuchidoni, “Ûisalidile chihi uhiku kadiki nkambengwona, na bada ya uhiku kadiki muchimungwone kavila!” ¹⁷ Bahi vakuhundwa vake vanji nkutandilika kuujana kuva, “Àvele na mana ntwani patuhaulila kuva, ‘Ûisalidile chihi uhiku kadiki nkambengwona, na bada ya uhiku kadiki muchimungwone kavila?’ Na àvele na mana ntwani pahaula kuva, ‘Ngùhwena kwanga Atata Nnungu?’ ” ¹⁸ Bahi nkuva uvaujana kavila kuchidoni, “Àvele na mana ntwani pahaula kuva, ‘uhiku kadiki?’ Tukámaite àyamba chamani.” ¹⁹ Yesu ánimala kuva vachivammuje, bahi nkuvahaulila kuchidoni, “Dachi, mwenu mùujana kuyamba àlalá langútangwèlè kuva, ‘Ûisalidile chihi uhiku kadiki nkambengwona, na bada ya uhiku kadiki muchimungwone kavila?’ ” ²⁰ Nangu nìnyaulilanga uhiu kuva, mwenu mùmbekuta na kulikutangila, henga vanu va chilambo achino vàmbehangalala. Na mwenu mùmbekuva nnihindambi, henga lihindambi lyenu limbepindikuka kuva ihangaladi. ²¹ Nkongwe pávâ na uchungu wa kuveleka, àona

kupwateka kwa kuva uhiku wake ùnihwika. Henga akàmmaleka mwana, akáhimukila kavila ipweteki yammalele ing'anya ya ihangaladi ya kuveleka kwa mwana pachilambo. ²² Na mwenu uchocho hambí m̀nayuvala, henga nguchinimwonange kavila, na m̀mbehangelala mmitima yenu, na ihangaladi yenu nanga munu ambemmusija. ²³ Na kutandikila nniduva anelyo nanga chinu chimumbenguuja. Nangu ǹnnyaulilanga uhiu kuva, chinu chohecho chimumbennyuwa Atata Nnungu kwa lina lyangu, nang'e achiamwing'ange. ²⁴ Mpaka hambí mukánambiyuwa chinu chohecho kwa lina lyangu. Mwenu yuwa chihi, na muchimupate, uchinga ihangaladi yenu itimilike.”

Nangu ǹnichilema chilambo

²⁵ “Ǹnnyaulidile malove anelo kwa mifano. Henga uchiukamole uhiku unikambetangola na mwenu kavila kwa mifano, henga ǹmbennyaulila chihi bila kumpiha chinu chohecho kunnyamba Atata Nnungu. ²⁶ Na kutandikila nniduva anelyo, m̀mbeyuwa kwa lina lyangu, na nangu níkánnnyaulila kuva ǹmbennyuwa Atata Nnungu kwajili yenu mwenu. ²⁷ Kwa kuva, Atata Nnungu mwene ànantamwanga mwenu. Ànantamwanga mwenu ing'anya m̀ngutamwije nangu na kukulupila kuva ngùhaleke kwa Nnungu. ²⁸ Nangu ngùhaleke kwa Atata Nnungu, nkuida pachilambo, na hambí ngùchileka chilambo, ngùuya kwa Atata Nnungu.”

²⁹ Vakuhundwa vake nkunnyaulila kuchidoni, “Enhee! Hambí ùhaura chihi mwandu wala

nanga pautangola kwa mifano. ³⁰ Hambi hwetu tùnimala kuva wako ùnimala kila chinu, na wala ukánnindilila munu akuuje chinu. Bahi ing'anya ya anelyo, tùnakulupila kuva ùhaleke kwa Nnungu.” ³¹ Yesu nkuvauja kuchidoni, “Dachi, hambì m̀nakulupila? ³² Uhiku ùvenkwida, na uhiku wene ùnikamola, uhiku anewo nni umumbemwadilihanywa, kila munu walihwenela kukaya kwake, na mwenu m̀mbenguleka chihi weka. Henga nangu nikávele weka, kwa kuva Atata Nnungu ávele pamo na nangu. ³³ Nangu ǹnnyaulidile malove alano uchinga mùùve na amani kwa kulundanywa na nangu. Mwenu m̀mbebanihwa apano pachilambo, henga likamyange mitima, kwa kuva nangu ùnichilema chilambo.”

17

Yesu àvayuwila vakuhundwa vake

¹ Yesu pamalidile kutangola malove anelo, nku-
lola muha kulihunde nkuchidoni, “Atata, hambì
uhiku ùnikamola. Ntumbyange Mwanalo uchinga
nanang'e akutumbyange wako. ² Kwa kuva,
ùmpele mamulaka pachanya pavanu vammalele,
uchinga vanu vammalele vumpele aveng'e umi
ukee na ntululilo. ³ Na umi ukee na ntululilo nni
auno, vakumale wako Nnungu wa uhiu wa weka,
na vammale na Yesu Kilisto untumîle. ⁴ Nangu
ùnikutumbyanga wako apano pachilambo, kwa
kuva, madengo lungupele kulatenda ùnilamalila.
⁵ Hambì Atata, ngutumbyange pameho pako, kwa
aula ukulu unnavele nawo pannavele kwakuwe,
kabra chilambo chikànambiumbwa.

6 Nangu ñnikumaiha* kwa vanu vungupele namuna chuvele, vanu avala vuvatandwele kuhaloka pachilambo. Vanang'o vávele vanu vako, na wako nkuning'a vâave vangu, na vanang'o vânilakamula mahundo lako. 7 Na hambi vânimala kuva, vyammalele vyungupele vihaloka kwakuwe. 8 Kwa kuva, malove lúngupèlè ñvapele vanang'o, na vânilapwechela na kumala kuva muhiu ngùhaleke kwakuwe na kukulupila kuva wako njo ungutumîle.

9 Nangu ñvayuwila vanang'o. Wala nanga panguvayuwila vanu va chilambo, henga ñvayuwila avala vungupele, kwa kuva vanang'o nni vako. 10 Vammalele vavêle vangu nni vako, na vavêle vako nni vangu, na nangu ñnitumbyangwa kupitila vanang'o. 11 Nangu ñkambeisalila chihi pachilambo, henga vanang'o vâvele upano pachilambo na nangu ngwîda kwakuwe. Atata Wanaswe, uvachunge mumamulaka la lina lyako lyungupele, uchinga vâave chinu chimo muchi hwetu chituvele chinu chimo.† 12 Nangu ñniva pamo na vanang'o, ñnivachunga, nkuva salama mumamulaka la lina lyako lyungupele. Na wala nanga ayahîke, ikânave chihi ayula alembelêwa kuyahika, uchinga Malemba Lanaswe lâtimile. 13 Henga hambi ngwîda kwakuwe, na ngulatangola malove alano akuno ngùvele upano pachilambo, uchinga

* **17:6** Munsitali auno Yohana àlembile, “ñnilimaiha lina lyako.” Na vanu va chipindi achila válitambulanga lina kwa kumwamba munu mwene na mamulaka lake, bahi apano Yesu ámmaihije Nnungu mwene akee chihi lina. † **17:11** Maeleso layâmba lina lyako, lola Yohana 17:6.

mitima yavo iumbajwe na ihangaladi yangu.
¹⁴ Nangu nìvayanjajijije lilove lyako, na vanu va pachilambo vànivavenga kwa kuva, vanang'o nanga pavavele va pachilambo achino, malinga nangu chinikavele wa pachilambo achino.
¹⁵ Nangu nikákuyuwa uvause pachilambo, ila ngùyuwa uvachunge na Nanchindenga, Nkútenda lahakalenge. ¹⁶ Vanang'o nanga pavavele va pachilambo achino, malinga nangu chinikavele wa pachilambo achino. ¹⁷ Uvahahule v ààve vanu vako kwa indila ya uhiu, na lilove lyako nni uhiu. ¹⁸ Malinga wako chungutumile pachilambo, nanani uchocho, nìvatuma vanang'o.
¹⁹ Nangu ngùlihumya nimwene kwakuwe kwajili ya vanang'o, uchinga na vanang'o vahahulwe kuva vanu vako kwa indila ya uhiu.”

Yesu àvayuwila vanu vammalele vambenkulupîla

²⁰ “Nangu nikávayuwila chihi vanang'o, henga nìvayuwila na vanu vammalele vambengukulupîla kupitila mahundo lavo. ²¹ Nangu mbènkyuwa uchinga vammalele v ààve chinu chimo malinga wako Atata chuve nkati mwangu na nangu chinguvele nkati mwako. Na vanang'o v ààve nkati mwetu, uchinga vanu va pachilambo vakulupile kuva wako nni ungutumîle. ²² Aula ukulu ungupêle, nìvapele vanang'o, uchinga v ààve chinu chimo malinga hwetu chituvele chinu chimo.
²³ Nangu ngùùve nkati mwavo na wako ùùve nkati mwangu, uchinga v ààve chinu chimo mwalehu, na vanu va pachilambo vamàle kuva wako njo ungutumîle, na vamale kuva ùnavatamwa malinga chungutamwa nangu.

²⁴ Atata, nangu ngùlebela avala vungupele vâàve pamo na nangu pachinu panimbekuva, uchinga vawone ukulu wangu, aula úngupèlè, kwa kuva, úningutamwa ata kabla chilambo chikànambiumbwa. ²⁵ Atata Umwene Haki, vanu va pachilambo nanga pavakumaite, henga nangu ñnikumala, na avano vakuhundwa vànimala kuva wako njo ungutumîle. ²⁶ Nangu ñnikumaiha‡ kwa avano vakuhundwa namuna chuvele, na nguchinguhwenehe kukumaiha, uchinga itamwi aila yungutamwije nangu ìive nkati mwavo na nangu ngùùve nkati mwavo.”

18

Kutengelekwa kwanga Yesu

(Matayo 26:47-56, Mako 14:43-50, Luka 22:47-53)

¹ Bahi Yesu pamalidile kuyuwa, nkuuka pamo na vakuhundwa vake nkuyomboka Lubobolo lwa Kediloni. Mpata wavili wa lubobolo anelwo, kúvele na welu wa miseituni, bahi Yesu pamo na vakuhundwa vake nkuinjilanga anemwo mmwelu. ² Na Yuda ayula antengelêke Yesu, ánipamala pachinu anepo kwa kuva myanda yohe Yesu ánakojana na vakuhundwa vake pachinu anepo. ³ Bahi Yuda nkulitwala likuwa lya matiyala va Chiloma na valinsi fulani vanatumwije na makuhani vakulu na Mafalisayo. Nkuhwena navo kuwelu akuno vanyakwìlè vibatali na myenje na vikomanilo.

‡ **17:26** Maeleso layâmba lina lyako, lola Yohana 17:6.

4 Akuno Yesu amaitè lammalele lambempâta, nkulihumija muyo mwavo, nkuvauja kuchidoni, “Mùntaha nnani?” 5 Vanang'o nkunnyang'ula kuchidoni, “Yesu wa ku Nasaleti!” Yesu nkuva-haulila kuchidoni, “Nangu nni Unene.” Na Yuda ayula nkútengeleka, áimidile pamo na vanang'o.

6 Bahi Yesu pavahaulidile kuva, “Nangu nni Unene,” vanang'o nkuuyang'ana nnyuma nkumatoke pahi. 7 Yesu nkuvauja kavila kuchidoni, “Mùntaha nnani?” Nkunnyang'ula kuchidoni, “Yesu wa ku Nasaleti!” 8 Yesu nkuvahaulila kuchidoni, “Nangu nninnyaulila kuva, ‘Nangu nni Unene.’ Na ikáva mùngutaha nangu, bahi valekange ava vahweneng'ane.” 9 Yesu átangwele malove anelo uchinga látimile malove àlálá lanatangwele kuva, “Avala vungupele nikanannyahite wala yumo.” 10 Petulo ávele na upanga, nkuuhalamola, nkuncheketa likutu lya kunkono Mako, ntumwa wanga Kuhani Nkulu. 11 Bahi Yesu nkunnyaulila Petulo kuchidoni, “Ludisha upanga m'benda yake. Dachi, nangu nikálembelwa ngupitile ibaniki yangutayalishijije Atata Nnungu?”

Yesu àpelekejwa kwanga Anasi

12 Bahi alila likuwa lya matiyala va Chiloma na nkulu wavo na avala valinsi va Chiyahudi va Ing'ande ya Nnungu nkunkamula Yesu, nkunnyunga. 13 Nkutandilika kumpelekeja Yesu kwanga Anasi hoti, nkawake Kayafa, Kayafa ánavele Kuhani Nkulu mwaka anewo. 14 Kayafa njo anavahaulidile Vayahudi kuva, wasa munu yumo ahwe kwajili ya vanu vammalele.

Petulo ànkana Yesu
(Matayo 26:69-70, Mako 14:66-68, Luka 22:55-57)

¹⁵ Bahi Petulo pamo na nkuhundwa yunji, vanang'o nkunnondola Yesu. Aneyo nkuhundwa yunji kwa kuva ánamaikana kwanga Kuhani Nkulu, bahi nkuinjila pamo na Yesu nnuwani lwa lukumbi lwa Kuhani Nkulu. ¹⁶ Henga Petulo áimidile chihi pawelu pepi na nnango. Ayula nkuhundwa yunji achimaikana kwanga Kuhani Nkulu, nkuhuma pawelu, nkutangola na mwali achilolihija pannango, nanang'e nkunnuhusu Petulo kwenda nkati. ¹⁷ Bahi ayula mwali nkummuja Petulo kuchidoni, “Kwani na wako ukee yumo wa avala vakuhundwa va ayula munu?” Petulo nkunnyaulila kuchidoni, “Wala nikee nangu!”

¹⁸ Bahi kwa kuva pávele na imepo, vatumishi na valinsi nkukumbanya moto uchinga vayote. Petulo nanang'e áimidile pamo na vanang'o way-ota moto.

Anasi àmmuja Yesu
(Matayo 26:59-66, Mako 14:55-64, Luka 22:66-71)

¹⁹ Bahi Anasi, ánavele Kuhani Nkulu anepo machedo, nkummuja Yesu kwamba vakuhundwa vake pamo na mahundo lake. ²⁰ Yesu nkunnyang'ula kuchidoni, “Maduva lammalele, nangu ngútangola na kila munu bila kulipiha, na myanda yohe ngúhunda n'ding'ande dya kunnyuwila Nnungu na nnuwani lwa Ing'ande ya Nnungu, pachinu pavakojana Vayahudi vammalele. Na wala nanga chinu

chingutangwele kwa sili. ²¹ Ing'anya ntwani ùngujuja nangu? Kavauje avala vapilikene lanichitangola, vanang'o vànimala sana àlálá lanichitangola.” ²² Bahi Yesu pamalidile kutangola malove anelo, nlinsi yumo anaimidile apala nkumpanyaula Yesu likofi, wahaula kuchidoni, “Mwadachi wako ùnnyang'ula uchocho Kuhani Nkulu?” ²³ Yesu nkunyang'ula kuchidoni, “Ikàva ùnihakajanga kutangola, bahi shuhudila anelo laṅguhakajìje. Henga ikàva ngùtangwele lambone, mwadachi unangupanya?” ²⁴ Bahi Anasi nkumpelekeja Yesu kwanga Kayafa, Kuhani Nkulu, akuno ahungwijè.

Petulo ànkana Yesu kavila

(Matayo 26:71-75, Mako 14:69-72, Luka 22:58-62)

²⁵ Uhiku anewo Petulo áimidile chihi upala wayota moto. Bahi vanu vanji vánavele anepo nkummuja kuchidoni, “Kwani na wako ukee yumo wa vakuhundwa vake?” Nang'e nkukana wachidoni, “Wala nikee nangu!” ²⁶ Ntumwa yumo wa Kuhani Nkulu, nnung'une ayula ánacheketwe likutu na Petulo, nkummuja Petulo kuchidoni, “Kwani nangu nikanakuwene wako akula kuwelu ùvele pamo na Yesu?” ²⁷ Bahi Petulo nkukana kavila, upopo ung'uku nkukongovela.

Yesu muyo mwanga Pilato

(Matayo 27:1-2, 11-31, Mako 15:1-20, Luka 23:1-5, 13-25)

²⁸ Bahi ulyamba na mambumbu Vayahudi nkuntwala Yesu kwanga Kayafa nkumpelekeja kuing'ande ya Pilato, nkulu wa Chiloma wa

chilambo achila. Henga Vayahudi vene nanga pavanainjidile nng'ande ya chifalume ing'anya ya sheliya dya Chiyahudi, kwa kuva vakàchiingila anemwo vakanivalangiwa kuva najisi ing'anya ya kuinjila nng'ande mwa munu akávele Nnyahudi na vakanaluhusiwe kuchilya chakulya cha Sikukuu ya Pasaka.* ²⁹ Bahi Pilato ayula nkulu wa Chiloma, nkuvahwenela upala pawelu nkuvauja kuchidoni, “Mùvele na mashitaka ntwani kunnyamba ayu munu?”

³⁰ Vanang'o nkunnyang'ula kuchidoni, “Ayu munu kwikavele akàtenda lahakalenge, hwetu tukanankamuje kwakuwe.” ³¹ Pilato nkuvahaulila kuchidoni, “Ntwale mmene mukányukumu kupapatana na sheliya yenu.” Vayahudi nkunnyang'ula kuchidoni, “Hwetu tukee na mamulaka la kummwalala munu woheyo.” ³² Anelo lánitendeka uchinga latimile malove lánatangwele Yesu kwamba namuna chambekuhwa.

³³ Bahi Pilato nkuinjila kavila nnuwani lwa nkati lwa ing'ande ya chifalume, nkunchema Yesu nkummuja kuchidoni, “Ati wako nni Nfalume wa Vayahudi?” ³⁴ Yesu nkunnyang'ula kuchidoni, “Malove anelo ùtangola umwene au ànipwawa munu akuhaulidile habali dyangu?” ³⁵ Pilato nkunnyang'ula kuchidoni, “Kwani nangu Nnyahudi? Vanu vako na makuhani vakulu njo vakupelekejije kwang'une. Kwani ùtendilechi?” ³⁶ Yesu nkunnyang'ula kuchidoni, “Ufalume wangu ukee wa apano pachilambo. Ufalume

* **18:28** Maeleso layâmba Pasaka, lola Yohana 2:13.

wangu ukàchiva wa apano pachilambo, valinsi vangu vakaningupanyanila uchinga Vayahudi vanangukamule. Henga hambi, Ufalume wangu ukee wa apano pachilambo.”³⁷ Bahi Pilato nkunnyaulila Yesu kuchidoni, “Dachi, wamba wako nfalume?” Yesu nkuyang'ula kuchidoni, “Wako ùnihaula kuva nangu nfalume. Nangu ònivelekwa na ngùidile pachilambo uchinga nivashuhudile vanu kwamba uhiu. Na kila munu autâmwa uhiu ànangupilikanila.”³⁸ Pilato nkummuja Yesu kuchidoni, “Uhiu njo chamani?”

Pilato pamalidile kutangola malove anelo, nkuvahwenela kavila Vayahudi pawelu, nkuvahaulila kuchidoni, “Nangu nikályona likosa lya kunnyukumu munu ayu.”³⁹ Henga mwenu mùvele na nnyambo wakuchimuliwa nfungwa yumo mahiku la Sikukuu ya Pasaka. Dachi, mùnalembela ninchimulile Nfalume wa Vayahudi?”⁴⁰ Anepo nkutayanga lwasu uvachidoni, “Tukántamwa munu aneyo! Hwetu tùlembela utuchimulile Balaba!” Na aneyo Balaba ávele muasi achilinga kuutahuka utawala wa Chiloma.

19

Yesu àhukumiwa kuhwa

¹ Bahi Pilato nkuvaamulisa matiyala vantwale Yesu na kunsulubula. ² Kwa mang'wanyu, matiyala nkudinga lutavi lwa miva malinga kofiya ya chifalume, nkummwaja mmuti. Nkummwaja na likoti lya langi ya chifalume. ³ Nkuva uvahwena muyo mwake uvachidoni, “Utumbyangwe, Nfalume wa Vayahudi,” akuno

uvampanya makofi. ⁴ Pilato nkuhuma kavila pawelu nkuvahaulila Vayahudi kuchidoni, “Lola, nangu nĩmbeida nawe pawelu, uchinga mumale kuva nangu nikályona likosa lya kunnyukumu.” ⁵ Bahi Yesu nkuhuma pawelu, akuno awètè kofiya ya miva na alila likoti lya langi ya chifalume. Pilato nkuvahaulila kuchidoni, “Munu wene nni ayuno!” ⁶ Bahi makuhani vakulu na valinsi va Ing'ande yanga Nnungu pavammwene Yesu, nkutaya lwasu uvachidoni, “Mmambe munsalaba! Mmambe munsalaba!” Pilato nkuvahaulila kuchidoni, “Ntwalange mmene mukammambe, kwa kuva nangu nikályona likosa lya kunnyukumu.” ⁷ Vayahudi nkunnyang'ula kuchidoni, “Hwetu tũvele na sheliya yetu, na kupapatana na sheliya aneyo, ayu munu àlembelewa kuhwa, kwa kuva álichemile Mwana wanga Nnungu.”

⁸ Pilato papilikene malove anelo, nkuhalija kuyopa. ⁹ Pilato nkuinjila kavila nnuwani lwa nkati lwa ing'ande ya chifalume, nkummuja Yesu kuchidoni, “Kwani wako kwenu kwachi?” Henga Yesu nkunyalala chihi. ¹⁰ Bahi Pilato nkunnyaaulila kuchidoni, “Dachi, ukátamwa kutangola na nangu? Dachi, wako ukámaite kuva nangu ngũvele na mamulaka la kukuhungula au kukuvamba munsala?” ¹¹ Yesu nkunnyang'ula kuchidoni, “Wako ukee na mamulaka lohelo kwang'une, ikànave chihi àlalá lakupêle Nnungu. Bahi ing'anya ya anelyo, ayula angukamujije kwakuwe àtendile sambu ing'ulu namene kupunda yakuwe.” ¹² Bahi kutandikila anepo, Pilato nkuva wataha indila ya kunnyungula Yesu.

Henga Vayahudi nkutaya lwasu, uvachidoni, “Ukànnnyungula munu ayu, wako ukákumilana na Nfalume wa Loma*. Kwa kuva, kila munu alitênda kuva nfalume, àntahuka Nfalume wa Loma!”¹³ Pilato papilikene malove anelo nkunnyumya kavila Yesu pawelu, nkuikala pachiteng'u chake cha hukumu, pachinu pachêmwa, “Sakafu ya Mayanga,” na Vaebhaniya vâchemwa, “Gabata.”

¹⁴ Yâvele malinga sasita muhi, nniduva lya kulipanganiha kwajili ya Sikukuu ya Vayahudi ichêmwa Pasaka,† Pilato nkuvahaulila Vayahudi kuchidoni, “Nnolange nfalume wenu!”¹⁵ Henga vanang'o nkutayanga lwasu uvachidoni, “Mmwalale! Mmwalale! Mmambe munsalaba!” Pilato nkuvauja kuchidoni, “Dachi, mûlembela nimmambe nfalume wenu?” Makuhani vakulu nkuyang'ula kuchidoni, “Hwetu tukâvele na nfalume yunji ikânave chihi Nfalume wa Loma.”

¹⁶ Bahi Pilato nkuvakamuja Yesu, uchinga vakammambe munsalaba, anepo matiyala nkuntwala Yesu.

Yesu àvambwa munsalaba

(Matayo 27:32-44, Mako 15:21-32, Luka 23:26-43)

¹⁷ Yesu nkuuka paimanga akuno anyakwîlè nsalaba wake mpaka pachinu pachêmwa, “Pachinu pa Libadang'a,” kwa Chieblaniya pâchemwa, “Goligota.”¹⁸ Matiyala nkummamba Yesu munsalaba. Nkuvambwa na vanu vanji vavili, yumo m'bali wake wa kunkono na yunji

* **19:12** Nsitali auno ùlembwije Kaisali, kuyamba lina lya cheo cha Nfalume nkulu wa Loma. † **19:14** Maeleso layâmba Pasaka, lola Yohana 2:13.

m'bali wa kunchinda, na Yesu paching'ati. ¹⁹ Pilato nkulaija lalembwe malove koka lavikwe munsalaba. Anelo malove lálembwije uvila, “YESU WA NASALETI, NFALUME WA VAYAHUDI.” ²⁰ Bahi Vayahudi vohe vánilasoma malove anelo kwa kuva, pachinu apala panavambwije Yesu pávele pepi na imanga na malove anelo lálembwije kwa Chieblaniya na Chilatini na Chigiliki. ²¹ Bahi makuhani vakulu va Vayahudi nkunnyaaulila Pilato kuchidoni, “Unalembe, ‘Nfalume wa Vayahudi,’ ila lemba uvila, ‘Ayuno munu áhawile kuva, nangu njo Nfalume wa Vayahudi!’ ” ²² Pilato nkuyang'ula kuchidoni, “Langulembile, ñnilalemba!”

²³ Matiyala pavamalidile kummamba Yesu, nkuditwala dinguvo dyake, nkuyavanya matunji ncheche, kila litiyala litunji lyake. Nkupatihana vanaipapule kansu yake kwa kuva ikánavele na pachinu patotwîje ila ífumwije chihi kutandikila muha mpaka pahi. ²⁴ Avala matiyala nkuhaulanila kuchidoni, “Tunaipapule kansu aino, henga tuyeke indingi uchinga tumale kuva ìmbekuva yanga nnani.” Anelo lánitendeka uchinga latimile Malemba Lanaswe lahaûla kuva, “Vániyavana dinguvo dyangu, na inguvo yangu nkuiyelela indingi.” Bahi anelo njo lavanatendile anevo matiyala.

²⁵ Pepi na nsalaba wanga Yesu áimidile anyokwe Yesu, na anyokwe nkulu na Maliya n'jawe Kileopa na Maliya wa imanga ya ku Magidala. ²⁶ Bahi Yesu pammwene anyokwe aimidilè pepi na ayula nkuhundwa wanantamwije namene Yesu, nkunnyaaulila anyokwe kuchidoni, “Mama! Aneyo

vino njo mwanalo.” ²⁷ Anepo nkunnyaulila ayula nkuhundwa kuchidoni, “Aneyo vino njo anyoko.” Na kutandikila liduva anelyo, ayula nkuhundwa nkuntwala Maliya, nkunaikala nawe kukaya kwake.

Kuhwa kwanga Yesu

(Matayo 27:45-56, Mako 15:33-41, Luka 23:44-49)

²⁸ Bada ya anelo, akuno Yesu wamala kuva lammalele lànitimila na uchinga Malemba Lanaswe latimile, nkuchidoni, “Ngùvele na inyota.”[‡] ²⁹ Pachinu anepo pávele na chombo chínavele na divayi dihahâma. Bahi matiyala nkuchuvika siponji n'divayi adila, nkupatika nnufito lwa nandi wa hisopo, nkummika Yesu pakanya pake uchinga ahonde. ³⁰ Yesu pamidile adila divayi nkuchidoni, “Lammalele lànitimila!” Anepo nkutepya muti wake, nkuhila.

Yesu àhomekwa nkuchi nnuvau

³¹ Liduva alila lívele lya kulipanganiha kwajili ya Liduva lya Kuyewelela, na liduva anelyo lya Kuyewelela lívele likulu kwa kuva lívele liduva lya Sikukuu ya Vayahudi ya Pasaka. § Ing'anya ya anelyo, Vayahudi vakanalembedile miili ya avala vavambwîje mmisalaba iisalile chihi umula muha. Bahi nkunnyuwa Pilato avaluhùsù kuvalumula madodo vanu avala vanavambwîje mmisalaba uchinga vapiyanye kuhwa na miili yavo iuswe. ³² Bahi matiyala nkuhwena unalumula madodo la avala vanu

‡ 19:28 Sabuli 69:21. § 19:31 Maeleso layâmba Pasaka, lola Yohana 2:13.

vanavambwîjwe pamo na Yesu munsalaba, nkunnumula ntandi na wavili. ³³ Henga pavakamwele kwanga Yesu nkunkoja ahidilè, bahi nanga pavanannumwile madodo. ³⁴ Henga litiyala yumo nkunnyoma nkuchi nnuvau, upala nkuhuma myadi na medi. ³⁵ Munu alawêne mambo anelo nni ahûmya ushahidi, na ushahidi wake nni wauhiu. Na animâla kuva âtangola uhiu, uchinga na mwenu mupate kukulupila. ³⁶ Alano lânitendeka uchinga latimile Malemba Lanaswe lahaûla kuva, “Wala nanga liwangwa lyake limo limbelumûlwa.”** ³⁷ Na Malemba Lanaswe lanji lâhaua kuva, “Vâmbennola ayula uvannyomile nkuchi.”††

Kusikwa kwanga Yesu

(Matayo 27:57-61, Mako 15:42-47, Luka 23:50-56)

³⁸ Anepo Yusufu mwenedi wa ku Alimataya, nkunnyuwa Pilato luhusa lwa kuusa mmili wanga Yesu. Na aneyo Yusufu ávele nkuhundwa wa sili wanga Yesu, ing'anya ávayopa vakulu va Vayahudi. Bahi Pilato nkunnuusu, na Yusufu nkuhwena unauusa mmili wanga Yesu. ³⁹ Nikodemo, ayula anamwenedile Yesu nachilo nanang'e ániida. Nang'e ányakwile malinga kilo salasini dya mahuta la manemane lakundanyike na ubani. ⁴⁰ Bahi vammalele vavili nkuutwala mmili wanga Yesu, nkuudingilija sanda ivapakile mahuta lakunung'ila. Vátendile uchocho kupapatana na mihambo ya Vayahudi ya kuuandaa mmili kwajili

** **19:36** Kuuka 12:46, Isabu 9:12, Sabuli 34:20. †† **19:37** Sakaliya 12:10.

ya kuusika. ⁴¹ Pepi na pachinu apala pávambwije Yesu, pávele na welu, na mmwelu anewo múvele na nsati wahambi, uvakanambi kunsika munu. ⁴² Na kwa kuva lívele liduva lya kulipanganiha kwajili ya Liduva lya Kuyewelega lya Vayahudi, na kwa kuva nsati úvele pepi, bahi nkunansika Yesu anemwo.

20

Nsati ukávele chinu

(Matayo 28:1-8, Mako 16:1-8, Luka 24:1-12)

¹ Liduva lya Jumapili, ulyamba na mambumbu akuno kuvèlè na lupi, Maliya wa imanga ya Magidala ápite kunsati, aneko nkulyona liyanga livanadivite pannango wa nsati liuswije. ² Bahi nkutukuta nkuhwena kwanga Petulo na kwanga ayula nkuhundwa yunji wanantamwijwe namene na Yesu, nkuvahaulila kuchidoni, “Nang’olo vànimmusa munsati na wala nanga patumaite kuvammikile.” ³ Bahi Petulo pamo na ayula nkuhundwa yunji nkuuka nkuhwena kunsati. ⁴ Vammalele vavili nkutukuta, henga ayula nkuhundwa yunji nkutukuta namene kumpunda Petulo, nkulongolela kuhwika pansati. ⁵ Pakamwele, nkutepa nkupenekela nkati munsati, nkuyona sanda, henga nanga panainjidile. ⁶ Anepo Petulo nkukamola pachikundu pake, nkuinjila mwalehu munsati. Nkuyona sanda ìvele panyenje, ⁷ pamo na chitambala chivanavimbile mmuti wanga Yesu. Anecho chitambala nanga pachinavikwije pamo na vinji, ila chínipindanywa na kuvikwa pachinu panji paweka. ⁸ Bahi ayula nkuhundwa yunji

analongoledile kukamola pansati nanang'e nkuinjila nkati. Nkulilolela mwene, nkukulupila. ⁹ Kwa kuva, vávele bado vakànbikwelewa àlálá Malemba Lanaswe lahaûla kuva, lasima Yesu afufuke kuhaloka kwa vahwîle. ¹⁰ Bahi anevo vakuhundwa nkuuka, nkuuya kukaya.

*Yesu ànhumila Maliya wa ku Magidala
(Matayo 28:9-10, Mako 16:9-11)*

¹¹ Henga Maliya wa imanga ya ku Magidala áimidile pawelu nsati wakuta. Pánavele nkukuta, nkutepa kupenekela munsati, ¹² nkuvona malaika vavili vanawete dinguvo dyanaha, vaikalèngè apala paunalajijwe mmili wanga Yesu, yumo m'bali wa kumuti na yunji m'bali wa kumadodo. ¹³ Anevo malaika nkummuja Maliya kuchidoni, “Mama, ùkuta chani?” Nang'e nkuvayang'ula kuchidoni, “Nakuta ing'anya vànimmusa Nang'olo wangu na nangu nikámaite pachinu pavammikile.”

¹⁴ Pamalidile kutangola malove anelo, nku-lauka kunyuma, nkumwona Yesu aimidilè, henga nanga panammaite kuva nni Yesu. ¹⁵ Yesu nkummuja kuchidoni, “Mama, mwadachi unakùtà? Ùntaha nnani?” Maliya nkutenda kuva walon-jela nawe nni nkúlima wa aula welu, bahi nkunnyaulila kuchidoni, “Nang'olo, ikàva wako njo um-musîje, ngùhaulile kuummikile, nguhwene nikant-wale.” ¹⁶ Yesu nkunnyaulila kuchidoni, “Maliya!” Maliya nkulauka, nkutangola kwa Chieblaniya, kuchidoni, “Laboni!” Mana lake, Nkúhunda. ¹⁷ Yesu nkunnyaulila kuchidoni, “Unangukamule, kwa kuva nikanahwena kwa Atatangu. Henga

hwena kwa anung'unuvangu ukavahaulile kuchidoni, 'Ngùhwena muha kwa Atatangu, nanang'e nni Atatawenu, Nnungu wangu na nni Nnungu wenu.' ” ¹⁸ Bahi Maliya wa imanga ya ku Magidala nkuhwena unavahaulila vakuhundwa vanga Yesu wachidoni, “Nnimwona Nang'olo!” Na nkuvahaulila lammalele lannyaulidile Yesu.

Yesu àvahumila vakuhundwa vake
(*Matayo 28:16-20, Mako 16:14-18, Luka 24:36-49*)

¹⁹ Yávele chinalyulo cha liduva ulila lya Jumapili, vakuhundwa Yesu vávele pamo nng'ande na milango ínichimwa ing'anya vávayopa vakulu va Vayahudi. Bahi upala Yesu nkuvahumila, nkuimila paching'ati, nkuvahaulila kuchidoni, “Amani ìve pamo na mwenu!” ²⁰ Patangwele malove anelo, nkualanguja makono lake na nnuvau. Bahi anevo vakuhundwa nkuhangalala namene pavammwene Nang'olo. ²¹ Yesu nkuvahaulila kavila kuchidoni, “Amani ìve pamo na mwenu! Malinga Atata Nnungu changutumile nangu, nanangu uchocho nìntuma mwenu.” ²² Pamalidile kutangola malove anelo, nkuvavehija dimumu, nkuvahaulila kuchidoni, “Mpwechelange Umumu Wanaswe. ²³ Munu woheyo umum-bensamehe masambi lake, achiasamehewe, na munu woheyo umukambensamehe masambi lake, akambesamehewa.”

Yesu ànnyumila Tomaso

²⁴ Henga Tomaso, uvanchema Didimasi, mana lake nnyapule, nkuhundwa yumo muavala kumi

na mbili, akánavele pamo na avake panaidile Yesu. ²⁵ Bahi avala vakuhundwa vanji nkunnyaaulila kuchidoni, “Tùnimwona Nang'olo.” Tomaso nkuvahaulila kuchidoni, “Nikánadyone alama dya misumali mmakono lake na kutaya chala changu n'dyalama anedyo na kutaya nkono wangu nnuvau lwake, mwiko nikambekulupila kuva mùnimwona.”

²⁶ Bahi nniduva lya nane, vakuhundwa vanga Yesu vávele kavila pamo nng'ande, Tomaso nanang'e ávele pamo na vanang'o. Bahi Yesu nkuvaidila, akuno milango ichimijwè, nkuimila paching'ati, nkuhaura kuchidoni, “Amani ìve pamo na mwenu!” ²⁷ Anepo nkunnyaaulila Tomaso kuchidoni, “Vika chala chako apano, na ulalole makono langu, na unyoloje nkono wako uutaye nnuvau lwangu. Unave umunu ukákulupila, henga kulupila.” ²⁸ Tomaso nkunnyaaulila Yesu kuchidoni, “Nang'olo wangu na Nnungu wangu.” ²⁹ Yesu nkunnyaaulila kuchidoni, “Wako ùnikulupila kwa kuva ùningwona, henga wasa avala vakulupîla bila ungwona.”

Chinu chin'tendile Yohana alembe chitabu achino

³⁰ Yesu átendile vimaiho vya masaibu vinji vyohe muyo mwa vakuhundwa vake vikálembwijwe nchitabu chino. ³¹ Henga alano lànilembwa uchinga mupate kukulupila kuva Yesu njo Kilisto, Mwana wanga Nnungu, na kwa

kukulupila mupate umi kwa kulundana nawe.*

21

Yesu àvahumila vakuhundwa vake saba

¹ Bahi palapitile anelo, Yesu nkuvahumila kavila vakuhundwa vake kunyenje Litanda lya Tibeliya, yani Litanda lya Galilaya. Kuvahumila kwake kwávele uvila, ² liduva limo, Petulo na Tomaso uvanchema Didimasi, mana lake nnyapule, na Nasanieli mwenedi wa Kana ya chilambo cha ku Galilaya na vana vavili va Sebedayo pamo na vakuhundwa vanji vavili, vávelenge pamo. ³ Petulo nkuvahaulila avake kuchidoni, “Nangu ngùhwena unaupa dihomba.” Vanang'o nkunnyaaulila kuchidoni, “Na hwetu tumbelongana na wako.” Bahi nkukananga, nkunakwelanga ingalava, henga chilo anecho nanga pavanapete chinu chohecho. ⁴ Na uhiku pauchicha, Yesu nkuimila nnyenje litanda, henga vakuhundwa nanga pavachim mala kama nni nang'e. ⁵ Bahi Yesu nkuvauja kuchidoni, “Mmanavangu, dachi mùnipata dihomba?” Vanang'o nkunnyang'ula kuchidoni, “Waala.” ⁶ Yesu nkuvahaulila kuchidoni, “Tayanga dinjawu m'bali wa kunkono wa ingalava na muchimupate dihomba.” Bahi nkuyahanga dinjawu, nachihambi nkupata dihomba dyohe namene mpaka nkuvalema kuutangila nkati ingalava, adila dinjawu díumbele dihomba.

* **20:31** Apano Yohana àlembali “mulina lyake,” na mmahiku anelo vanu vatumila malove “lina lyake” kumwamba munu mwene. Bahi kuva mulina lyake ivele na mana kuva, wako unilundana nawe. Maeleso layâmba lina, lola Yohana 1:12.

⁷ Anepo ayula nkuhundwa wanantamwije namene Yesu nkunnyaulila Petulo kuchidoni, “Ayu nni Nang'olo!” Bahi Petulo papilikene kuva nni Nang'olo, nkuwala inguwo yake ya pannima kwa kuva nanga panaiwete, nkuliyela mmedi. ⁸ Na avala vakuhundwa vanji nkuva uvaida kunnyangi na ingalava, akuno uvautanga lwau luombêle dihomba, kwa kuva nanga pavanavele kulehu na kunnyangi ila vávele chihi malinga mita myamoja uvila. ⁹ Na pavahwikile kunnyangi, nkuwona nkate na uhomba ayanikwîje pamakala la moto.

¹⁰ Yesu nkuvahaulila kuchidoni, “Idanadyo apano dihomba dinji dimuupile.” ¹¹ Bahi Petulo nkuinjila muingalava, nkuutangila kunnyangi lwau alula luombêle dihomba ding'ulungwa myamoja amsini na tatu. Pamo na dihomba kuva dyohe, henga lwau nanga palunakadwike. ¹² Yesu nkuvahaulila kuchidoni, “Idang'ana mulye.” Na wala nanga nkuhundwa analingile umuja kuva, “Wako nnani?” Kwa kuva, vánimala kuva nni Nang'olo. ¹³ Yesu nkwidia, nkutwala nkate, nkuveng'a, nkutenda uchocho na adila dihomba.

¹⁴ Auno wávele mwanda watatu Yesu kuvahumila vakuhundwa vake bada ya kufufuka.

Yesu nawi Petulo

¹⁵ Bahi pavamalidile kulya, Yesu nkummuja Petulo kuchidoni, “Petulo,* mwana wanga Yohana! Dach, muhiu ùnangutamwa kupunda ava?” Nang'e nkunnyang'ula kuchidoni, “Elo, Nang'olo, wako ùnimala kuva nangu nakutamwa.”

* **21:15** Mmalemba ilembwijwe Simoni, lina lyake linji Petulo

Yesu nkunnyaulila kuchidoni, “Valise vanu vangu unguvalandenyene na angandolo.”

¹⁶ Nkumuja kavila mwanda wavili kuchidoni, “Petulo, mwana wanga Yohana, dachi ùnangutamwa?” Petulo nkunnyang'ula kuchidoni, “Elo, Nang'olo, wako ùnimala kuva nangu nakutamwa.” Yesu nkunnyaulila kavila kuchidoni, “Vachunge vanu vangu unguvalandenyene na angandolo.”

¹⁷ Anepo Yesu nkummuja mwanda watatu kuchidoni, “Petulo mwana wanga Yohana, dachi ùnangutamwa?” Bahi Petulo nkutandilika kuyuvale ing'anya áujijwe mwanda watatu kuva, “Dachi, ùnangutamwa?” Petulo nkunnyang'ula Yesu kuchidoni, “Nang'olo, wako ùnimala lammalele, na ùnimala kuva nangu nakutamwa.” Yesu nkunnyaulila kuchidoni, “Valise vanu vangu unguvalandenyene na angandolo vangu!

¹⁸ Nangu nikuhaulila uhiu kuva, púnavele kijana úliwaja chihi umwene na kuhwena chihi kwoheko kulembela. Henga paumbekongopala ùmbenyoloja chihi makono lako, na munu yunji akuwaje na kukupelekeja pachinu pukatamwa.” ¹⁹ Yesu átangwele malove anelo ùlanguja namuna Petulo chambekuhwa na kuntumbyanga Nnungu. Pámalidile kutangola uchocho, Yesu nkunnyaulila Petulo kuchidoni, “Ngupapate.”

Yesu nawi Yohana

²⁰ Anepo Petulo nkulauka, nkumwona ayula nkuhundwa atamwíjwe namene na Yesu wavalandola. Nkuhundwa aneyo nni ayula anayamene na Yesu pavachilya chakulya cha

lyulo, na nkummuja kuchidoni, “Nang'olo, nnani ambekutengelêka?” ²¹ Bahi Petulo pammwene aneyo nkuhundwa, nkummuja Yesu kuchidoni, “Nang'olo, na ayu dachi?” ²² Yesu nkunyang'ula kuchidoni, “Ikàva ngùlumbela ààve chihi mumi mpaka panimbeida kavila yakuwe ilida? Wako ngupapate chihi nangu.” ²³ Bahi aila habali nkupilikanika kwa vakùlupila vanji va Yesu kuva ayula nkuhundwa nanga pambekuhwa. Henga Yesu nanga panahawile kuva aneyo nkuhundwa nanga pambekuhwa, ila áhawile kuva, “Ikàva ngùlumbela ààve chihi mumi mpaka panimbeida kavila yakuwe ilida?”

²⁴ Nkuhundwa aneyo njo ayula ahûmya ushahidi wa mambo alano, na nni uyoyo alembîle habali adino. Na hwetu tùnimala kuva ushahidi wake nni muhiu.

Ntululilo

²⁵ Na pàvele na mambo lanji lohe lalatendîle Yesu. Henga kwikavele uchilembwa kila chinu chachitendile Yesu, ngwòna ata chilambo chammalele chikánaoneleje kuvika vitabu vichichivilembwe.

**LILAILANO LYAHAMBI LYA NNUNGU KWA
VANU VAMMALELE**
**Portions of the Holy Bible in the Makonde language of
Mozambique and Tanzania**
**Porções da Bíblia Sagrada no idioma Makonde de
Moçambique**

copyright © 2008 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Makonde

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: Pioneer Bible Translators

Copyright Information

© 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Makonde

© 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.
Pictures included with Scriptures and other documents on this site are
licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses,
please contact the respective copyright owners.

2019-12-29

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files
dated 29 Jan 2022

e50d2b9d-5016-5132-9a8e-701dc953e2af